КОНТРОЛЬНЫЙ ЭКЗЕМПЛЯР

Масса а мехкашкара пролетареш, вІашагІкхета!

ШОАТТА, 19 июль, 1969 шу. № 86 (4723). Мах 2 кап.

СЕРДАЛО

(«Свет»)

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГІалгІай обкома, Нохч-ГІалгІай АССР Лаккхехьарча Советан [illegible] Министрийн Советен орган.

Орган Чечено-Ингушского обкома Коммунистической партии Советского Союза, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР.

АРАДУВЛ 1923 ШЕРА ДЕНЗ

Советски автоматически станци «Луна-15»—бетта гонахьарча орбита тІа

ТАСС-а хоам

1969 шера 17 июле Бетта гонахьарча орбите тІе а яьккха, Бетта аргІанара советски искусственни спутник а хилла дІайолаеннай «Луна-15» яха автоматически станци.

ЛаьрхІача тайпара станци Бетта гергйодалга Іалашдар дукха 14 июле цуй цаьккъа траекторехь коррекци яьй. Бетта тІаккхоначела хана автоматически станцена космически аре лостам а бенна, московски хенах 13 сахьат даьлча болх бе йолаяллйтай из делаеш йола установка. Цу хенна ЛаьттаІ тІара хьежача бІаргагуш йоалача Бетта огІон тІе яр станци. Тормоз техкачул тІехьагІа Бетта искусственни спутника орбита тІе яьннӑ автоматически станци «Луна-15». Бетта гонахьарча орбита параметраш лаьрхІарашта битта гаргга я Станцера радиобувзам тІоагІа ба. Телеметрически информацие даннеех, станце тІарча аппаратуро болх боргамагІа бу. Координационно - вычислительни центро обработка ю ІочуухеЧа информацене.

БАЛХАШ СИХДЕННАД

Ала хІама доацаш хьайкъай оаха 50 гектара тІа дІайийна хьалха кхача коартолаш. Довназр хьийга къа. Ахкан юкъе еттача йоахала а маганзар дарна дукха ца яь.

ЧІоагІа пайдане хилар коартолашта аз Іай даьтта ехка органически минеральни удобренеш. ВІарсти маккаш, культиваторашт йоахаш хаинахьа тІоадал дІакъовлар.

ЧІоагІа дика тоелар уж зиза тохача хинна гуйнаш дарах.

220 — 250 центнер гектаро дургхиларах дог тийша вэ ез. Тур хьаховрцабеште а хов из.

Укх цкъан-шин дийнахь чуеца йолаергъа ал уж. Цах, эша техника, транспорт кийча я.

Хержа йоаххагІа йола коартолаш пачхаьлакхенна дІаяургъа, оІамагІа ярош юха дІаюргъа. Шоана яа тамашийна хета мег. Хьаьлхачул тІехьагІа кІеэнга маьлх а кхетийта юха лаьтта кІаз гІоргъя уж.

Кхача участкаш тІа хІана юкц уж. аьнна хевалуреда. Агротехнико цкъан лаьтта вІашта шоэйа цаьа культура дІа ид е на йоахий.

Гуракьну а хІша фуна дІаеттаергъа оаха царех хьанина коартолаш. Ишта эксперимент а яь шу хьувкъам кхеба лаьрхІаз оаха укх шера тхоай агрономашна дега в аьнни. Цу тІуламхах вІалла тешац цкъаберашт, ловзар да оаш делаер. йоах. ХьагІагІяргьал, зІирг тохаргдаш, йоах шоллагІбалаша.

Чу на эцаш кІезига тІехьайхача цу кьартолашта тоха зІирг дойначо уж хьатІаргъаш оале тамаш а. ХІаьта. «ловзар» да не нхараш-м масешхина а хуа. Верзача хІамо атто лахац шийна ниць.

А. АЛБОГАЧИЕВ,
Наьсарерча «Знаменский» совхоза звеньевой.

ДОШ АЬННАЧА ХІАНА ДАЦ?

Ер шу дІадолалуш лакха социалистически лекхараш тІайпар Ачхой - Мартана района «Лермонтовский» совхоза кхоалагІча отделене ферма коллективо. ХІана аз шера бьача балха итогаш йича гучадаьннад шоаш денна дош кхоачаш ца дарал севгІа, цар пачхаьлакхенга хьайбай продукташ йохкара план а кхоачаш ца яьлга. Ишта, укх шера ах шера планах шурий-товарни ферма коллективо лакха езаш хинна шура 3119 центнер яр, укх бетта яьккхар 2413 центнер мара яц. Йлинах йоха езар 2345 центнер йолча, аьхенга дІаккхаьчар 1962 центнер мара яц. Цу цифраша хьахьеких шура яккхарга а ца пачхаьлакхенга йохкарга а диллача фермера гІулакхаш ве хилар.

ХІинар ферма хьекхамаш ишта доха? — зетт оаха ферма бригадирага Арсанов Авалуга.

— Итт шу совгІа ха я со фермъ болх беш вола. цу ерригача хана укх шерралца цІаккха а дисадаш тхо шура яккхара а из пачхаьлакхенга йохкара а план кхоачаш ца еш. Халдекха кхоачашьай тха коллективо тІайна социалистически лекхараш. ХІаьта укх шера тха хьекхамаш доха хилара керттера бахьан да Іа шийла хилар. бІаьсти тІехьайлар. Іай йолаелар доахана продуктивность лохъяла.

Бакъда, дІадаха Іан бІаьстайн хьайбаш делаерашта ниІкъала хилар. ХІаьта а хаттана халонашта дІатІабвала йиш яц бертига бола. Из керттерча дакъе ферма кулгалхой ба. Хьожаргда вай фекташка.

Доахангара йоакхь шура тІгара дукхагІа хула беттан за вай, ишвь, хІана аьлча из еттара дипагІа а дукхагІа а бу хула ха я. Цхьабакъяз дийнахь буси фермерча доахангара йоаккхаш хинна шура пхьа эзар совгІа килограмм мера еар, планах йоагІар 1800 килограмм йолча.

Цул баьхан да бІаьстан юкъе доахан доажоле дІайийна доакъара культураш сов кІезига хилар. Цудухьа уж сиха кхоачаделар. ХІаьта хІана а тІехь доахания дала мошта доакъар дац ферме. Совхоза кулгалхоша хІана а теркалдьдац дІалахача шера гурахьа а бІаьсти а фермерча 516 божана мошт доакъара дІайийна культураш кІезига хилар.

Бехктехкане за ферма хьайбаш деладераша тІайийца социалистически декхараш. Ерригa ояха еза шура 5750 центнер я, хІаьта пачхаьлакхенга йохка езар — 4400 центнер. Уж шаккхе а цифра планевичул дикка тІех я. ХІана яхь бути гаргга ца йисай шу чакудала. Далче тІаднеса декхар дІатаьха коллектива де декхар да шоахагІа юв культураш ханиела дІаери царех бикха пайда эцарн.

Дишалийта йиш ца Іан зазалохьа хьайбашта кхоачаш хилалдоакъар Іалашдар. 135 гектара тІара лаьйна дукххача шерашка тІаьналача баьна доакъар кІезига хурга. 160 тонн йоз хара ца ез, деза гІожа доакъар 450 тонна силос 3 эзар тонни долча.

Ишта за тІана хьайбаш деладерашт тІалитте декхараш. Уж кхоачашдара саргагІьянаха еза ферма коллектив.

М. РАШИДОВ

ЦХЬА БАРТ БОЛАШ

КПСС ЦК июньски Пленума (1969 шерара) сессин дог тІара кьоабал а беш дешна шоал бена балха, из дарде дуаца лаьрхІах КПСС XXIII съезда цІерагІча кремлы - завода коммунисташа укх денащал хаинича собрание. Дувен хадкъашта шаьера Совещане итогех лаьца мехкадаьтта чакхдоахарашта хьалхашна доклад йир КПСС Заводской райкома дьалхара секретара В. М. Лапинас. Московски Совещане итогаш къоабал а еш аттиметна задламаш хаваь хьалха кхоачашдерах В. И. Ленин ваь 100 шу дизара дала денттІача бесса шийхадахарна кхе а шерагІа йоарджа социалистически яхь аьнна защда бальлоина кхайкарал дир собране доакъашхоа.

Московски Совещане итогех лаьца иштта собранеш чакхъяьхнай Новогрозненски мехкадаьтта чакхдоахача заводе. Грозненски мехкадаьтта чакхдоахача заводе, нефтемаслозаводе, производственно - товарни конторе, «Гипрогрознефте».

• • •

ЧІоагІа безам тІабалийта йоккьду Московски Совещане документаш Старопромысловски района коммунисташен къахьегамхоаша. Старогрозненски нІоарга бурув деттача конторе дувен хадкъашта юкъерча Совещане итогех лаьца кьамаьл дир КПСС райкома хьалхарча секретара В. М. Шамардина.

Коммунистащ - мехкадаьттачехарема КПСС июньски Пленума (1969 шерара) сессин мессине къоабал а беш къахьегамхоашта юкъера идеологически болх шерагІа боарзжебара де везараш бельгалдир.

«Московски Совещане итогех» яла дев политика а [illegible] собранеш чакхъяьнай «Старогрознефтаа» цхьоллагІчеш. шоллагІчеш, кхоалагІчеш промыслашка. «Электроприбора» «Трансмаш» [illegible].

• • •

«Красноармейский» совхозе коммунистий собране ГІойтІарча культура ЦІагІа хилар. Московски Совещане итогех лаьца доклад йир КПСС Урус - Мартана райкома хьалхарча секретара Б. Г. Габисова.

Собране доакъашхоша чІоагІа могадир КПСС ЦК июньски Пленума (1969 шерара) сессин. дувен хадкъашта юкъерча Совещане КПСС делегаце бьача балха лакха мах а бир.

Коммунистически болхлойн партей дувен хадкъашта юкъерча Совещане итогашта хетаьь собранеш чакхъяьнай «Герей», «Мичурина» цІерагІча совхозашка.

ТІабоагІача бетта чотах

ХІаналехьа еорхІ бетта за ами дукха хІама да эцаш кхоачашьай Грозненски слюдяной фабрика коллективо. Фабрика цехашта юкъе аьржача социалистически яхье хьалха латт Е. Я. Шулико керте латтача цхьоллагІча цеха коллектив. 16-ча июле хена август бетта чотах къахьегаш ба цеха болхлой. Бутт чакхбалалехьа планах лаьрхІачул совгІа арахецаргьа эзараш сомий мехьа товарни продукци.

Б. ДОТМАРЗИЕВ.

Котбаьннараштa—байракх

Шерра кьоасам баьржай Наурски района боахамий кхаьна пятилетка дилагІча шера хьувкъам хаинахьа чуэцара. Из лоархІаме декхар кхоачашдеча дика толамаш даьхад Ленина цІерагІча колхоза ялат делаераша. Селхан пачхаьлакхенга ялат доккхара план тІехккхоачашъяьй боахамо. Даьхента дІеккхаьчад 16 эзар центнерал совгІа ялат. Хьувкъам дика хиларахе из чуэцача ду балхаш лерттІа вІаштІехьдахарахи КПСС райкома бюро еховоя-кара тела цІе байракх елар цу боахама коллектива.

Ишта дика ха йоалаш ба укх шера «Красное знамя» яхача юртбоахама артеля къахьегамхой а.

Уж пачхаьлакхенга 2 эзар тонн ялат доаха лезаш бар. хІаьта саьмардийнахь цоагара Даьхенга дІеккхаьчар 2237 центнер ялат дац.

Тихан-кхоана шоай декхар кхоачашдаь баргба «Россия» колхоза къахьегамхой.

Района комбайнераша юкъе хьожача социалистически яхье хІана хьалхара могттиг дІалецаш «Красное знамя» яхача колхозера комбайнер Газимаев Рашид. Цо кІеццале 213 гектара тІара 2380 центнер ялат аьрдал. Цунна тІехьа-тІехьа воагІа Стрех Петр Кондратьевич. Цун хьокхаш 199 гектара тІара 2322 центнер ба.

Дика ка йоалаш ба Ленина цІерагІча колхозера комбайнераш Солнышкин Григорий, Казберов Александр.

Д. ГОНЧАРОВ.

ЯЛАТ—ДАЬХЕННА

Баьчча юбилейна сийна тІайийна социалистически декхараш кхоачашдеш болча Гудермесски района юрта боахама къахьегамхоша хІанзале пачхаьлакхенга ялат дохкара план кхоачашьяьй (хьажкІаш дуцеш доацаш).

Яхье баьнначерча юкъе хьалха латт «Октябра 40 шу» яхача колхоза ялат делаераш, ялат дохкара план 137 процент кхоачашьяьй цар. «Кавказ» колхоза къахьегамхоша 30 проценташ «Дружба» яхача юртбоахама артеле 25 процента дукхагІа дохьад ялат планах доагІачаьа.

Планал тІех ялат дІадо дохкаш да.

Района боахамашка шоай ниэ тІаккхочар лен ба укх шин-кхаь дийнахь ялат чуйийна даккхара, цуеца ихьана ялат чуйийна даьннача кхашкара ча вІашкатохара мукъадаьннача лаьтташ тІа сихха шоллагІа юв культураш дІадера, шоатта доакъар Іалашдара.

А. ЧАЙНИН,
КПСС Гудермесски горкома секретарь.

У. ИСМАИЛОВ,
горисполкома председатель.

А. ЕРМОЛАЕВ,
юрта боахама производственни управлене начальник.

СССР кхыча мехкашцарча гІулакхий министра А. А. ГРОМЫКОНА СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ КЪАХЬЕГАМА ТУРПАЛА ЦІИ ЯЛАР

Коммунистически партенеи Советски пачхаьлакхенен хьалхашка доккхий хІамаш карагІдувларах. арахьарча политика йаьккъе дукххача шерашка болх барах а цьучо дийнахьа деза кхоатткъа шу дизарца дувзаденна а СССР Лаккхехьарча Совета Президиумо Социалистически Къахьегама Турпала цІи еннай СССР кхыча мехкашцарча гІулакхий министра вов, Громыко Андрей Андреевича «Серп и молот» яха дошо медаль а дуц.

ГАННОВЕР. Германски коммунистически парте информационни стендаша хьагойт «Унзера цайт» яха малхбузенгермански коммунистий газет.

АДН—ТАСС сурт.

ФЕРМАШТА—ШОРТТА ДОАКЪАР

Цхьаькха хьувкъам чуэцара

Укх шера оттача хьалашка дилалча керттерча декхарех дархІа деза хІана шоллагІа юв культураш дІаер — лаьттан беркат совдаккхаш вахарча хьайбашта кхоачантдилал доакъар Іалашдара чІоагІа лоархІаме везерв дартІа еза цох.

Из дика кьетадеш ба колхозийн совхозийн кхаш делаераш. Эшна вІаштІехьбаьккхаб ялат чуйийна дьеннача кхашка шоллагІа культураш дІаера болх Наурски района колхозашен совхозашен Грозненски шурий совхоза механизатораша. Шелковской района «Коминтерн» яхача колхозе, иштта цхьадолча кхыча боахамашка.

Цхьабакъда вай республике йолаш д аьттув болаш йола ха тулийташ а шоллагІа культураш дІаера гІулакх геттара тІехьадоелаш а йола районаш. Тіехьадусачарех да Урус-Мартана боахамаш. ДІадалача дІирах шор 300 гектара тІа мара дІаенаар уж культураш. Иштта болх беш хилча дика хьувкъам кхебара логдоахалта яц.

ШоллагІа культураш дІаера мел эша хьалаш долаш ха Шаьлха, Гудермесски районашка, цхьабакъда из болх цар тІехьабеаз.

Лакха хьувкъам кхебара хаинахьа дІае еза шоллагІа юв культураш агротехника бокъонаш тела а ца еш. ХІаьта хьахаяш дар из болх кийса чаккбаккхаш лаьна ха. «Шалинский», № 1 йолча шурий, «Лермонтовский» совхозашка, хІаьта иштта кхыча боахамашка из болх тоабара хІана лем бац. ЛеттІа кийчдаьхна долча лаьттанка дІаюв уж культураш, фу доттІача боаране кІоарта лаьттах, Іочудахийтаь, дІайийначарйа дертІа гІулакх деттадац.

ХІана цхьанкха да дІадахийта йиш яц пайда ца эцаш. Домаел везар де деза уж культураш, сихагІа дІайийна яхара. ХІара боахамо дІавинах йоагІачул совгІа дІае еза уж культураш шоллагІа лакха хьувкъам кхебара.

15 ИЮЛЬ ХЬАТІАКХОАЧАШ ШОЛЛАГІА КУЛЬТУРАШ [illegible] ДІАЕРАХ ЙОЛА ОПЕРАТИВНИ ДАННЕШ (гектарашка)

Районаш	Задани	дІайийнай	План (проценташца) кхоачашъяр
Ачхой-Мартана	2000	2140	74
Грозненски	10000	7232	72
Гудермесски	1000	700	40
МалгІобека	1900	767	39
Наьсарен	1400	560	40
Наурски	2100	2700	60
Нажай-Юрта	60	—	—
Сунженски	5510	6122	72
Урус-Мартана	3000	1400	27
Шаьла	4420	2016	30
Шелковской	4000	2000	30
Сом, сомий [illegible] леладеча треста	—	1307	—

ШозлагІа дІаюв

Тха района колхозийн совхозийн къахьегамхоаша дика дІадолаьь чакхдоах ялат чуэцара балхаш. ХІана кхаьца болх беш шин бІаь совгІа комбайн я. АладагІа ялат чуэцара хьалаш, хьалха санна доацаш, чоалханегІа да укх шера. Муха, хІа доха яц. Цудухьа къаьстта терве е ела дог ца дош из чуэцара. Цул совгІа, хьаллерча шерашка санна кхачаш ялат. Эггара хьалха кхаьчар горох, тІахьха кІа, цул тІехьагІа — мукх.

ДІадахача шера санна, группой хьисане ду тха кхаш делаераша ялат чуэцара балхаш. ХІара группо 12—15 комбайн я. Цу гІулакхо торо хулийт ялат доа ца доаш аІенех. чуйийна доакъара хаданаш тІахьоиаш леттабе, кхаш чах сихагІа аІенае, уж ала е, хІаьта шоллагІа юв культураш дІае а. ДукхагІа долча боахамашка уж бахьаш дешех сихеш дара бокъала аьттув дихнаб ялат чуэцара да а далеттьа уттарьча бадиш программех. Цар тІа юв шара белгалдаьдар лерртига де лоаш бахааш, хьоккаш ялат кхоарахІедиллергара шоллагІа юв культураш дІаерга кхачалца.

Тха района къахьегамхоша ялат чуэцара кийсса бехктехкане лоархІ хиьчарча хьайбашта кхоачаш тигаля дика доакъар Іалашдеш я. Цу гІулакха деррига боахамашка лаьрххІа вІашагІа а ехка бохл беш я доакъар Іалашду бригадаш. Цар декхар из кхылола доакъар Іалашдар совгІа ча Іалашдар а. Цудухьа ялат хьекха лоаллаше а кхаш чах пІенду цар. хІаьта хьайбаша Іа доаккхаргдолча фермашта юхо дІа а кхукъаш пох аргІаш яу.

Бакъда ча вІашкатохар а ах гІулакх мара дац. Керда, хІанзалца пайда эцанза йола резерваш леха еза доакъар ма хулла дукхагІа Іалашдара. Уж резерваш йоалаш я. Доа сенах латт аьлча из латт шоллагІа юв культураш дІаерах.

Тха района боахамашка хІара шера 8—9 эзар гектара тІа дІаюргва шоллагІа юв культураш. Укх шера цох кхоачам хургбац. Цудухьа итт эзар гектара тІа дІае лаьрхІа шоллагІа доакъара юв культураш. Фу хургда тха боахамашта цу гІулакхо?

ДІадахача шера шоллагІа йийначей [illegible] культураш дІаерах йоагІачул совгІа 179,6 эзар тонн доакъара единица Іалашъе торо хилар тха, вешта аьлча хІара гектара тІара — эзо центнер гаргга. ХІаьта шоллагІа йийна доакъара культураш цхьацца гектара тІара 17,9 центнер дол- [illegible] яьаьо юкъера лаьрхІача. Района колхозашта совхозашта юкъе доакъара шоллагІа юв культураш дІаера хІара шера йоцала дикъа доаш Ленина цІерагІча колхозо. Иштта, дІадахача шера уж культураш шоттта дІаерах, уж дика делаерах колхоза къахьегамхоша кхы тІа 21,6 эзар центнер доакъара единица Іалашйир. Силоса даьржІа кхы тІа дІайийнача хьажкІий хІара гектара хьувкъам 72 центнер хилар, хІаьта мошача доакъара йийначча хьажкІий хІара гектара тІара — 80 центнер.

Доакъар Іалашдара хІара шера хьалха латтача цу колхоза опытах бизза пайда эца лаьрхІаз укх шера кхыча боахамашка. ХІанзе а гуш да района кхыча боахамаш из опыт мерра тьалаьпалга. Иштта, укх шера ерригa дІае дертІача итт эзар гектарах хІанзале 75 процент дІайийна аьнай. Бакъда хІана аттача гІулакхо сугчаьлкхах шоллагІа юв культураш кхы а ши эзар гектара тІа дІае йиш йолга. ХІаьта ерригa доакъара юв культураш 25-гІа июль тІаьхкачаш дІайийна яха дерхІ цха боахамий кхаш делаераша.

ХІана из болх къаьстта дика вІаьттІехьбаьнтаб Грозненски шурий совхозе. ХІанзале 2600 гектара тІа уж культураш дІайийнай цар. 1400 гектара тІа силосан мошача доакъаран хьажкІаш дІайийнай «Горячеисточненский» совхозе, хІаьта цхьоалагІча шурий совхозе — ах бІаь гектара тІа.

МалагІаш культураш я хІанз дІаюраш? Уж я: силосан мошача доакъаран лаьрхІа хьажкІаш, мошача доакъара судански буц, гидуаргаш силосан мошача доакъаран, ялата лаьрхІа гречиха, мошача доакъаран ялатан лаьрхІа борц.

Тха специалисташа, механизаторашна бехкха теркам тІабоххийт доакъаре а ялата а йийна шоллагІа юча культурай хьувкъам ца кулла алешбахкхара. Иштта, уж культураш дІаюргйола лаьтта 18—20 сантиметр кІоаргаа йоалаш оах. Укх шера дІадолалаьа оаза керда гІулакх. Из латт мукх дІабийра хиннача кхашка уж оаха а ца оахаш культураш дІаерах. Иштта, ВДТ-2, 2-2,5 яхача дискови шиккаш доах кхай тІа, тІаккха дІаюв культураш. Цу гІулакхо торо хулийтаргьа доакъарга дІабола мах дикка лохбе.

Силоса йийна хьажкІаш дика хьекхийта йиш хулийтаргья уж листа дІаера. ХІара гектара тІа 90 — 100 эзар фийг дІабуртба. Цу гІулакхо торо хулийтаргье, хьажкІай баьцовгІаш листа хиларах, аьтташара тІоалла мыьзарах, дІа ца оазийта. ХІаьта шоллагІа юв культураш аьба оахаргдолча лаьтта юв.

Е. ИЗВАРИНА,
Грозненски района юртбоахамо производственни управлене керттера агроном.

Ха дІа ца йохийташ

Укх денешка тхо хилар Сунженски районе. ДоаккагІа долча боахамех доархІаш я Орджоникидзе цІерагІара колхоз. Цул за 500 совгІа бежана 35 эзар устагІе Хаинахьа йоакхо ца йича хеаван хьалашка атта дац уж Іаргара деза, боахама ца доархІаме дакъа пайда душ хилийта а. Из кхетаду колхоза кулгалхоша.

— Оала дикка уйла яьй шортта доакъар Іалашдара гІулакха, — йоах колхоза председателна Точиев Іалаудина. Хетачох во а делац тха из болх.

ХІанз болх беш доакъар кийчду шиъ механизировани бригада я совхозе. Доаман хьалашка цу балхашта механизаци е хала да. ХІаьта а мамотта доакъар кийчдерий къахьегам аттача баккхара зинна йоакхо яьй укхаза. Маигал хьоекхаш ялх тракторни ворхІ говрийн косилкаш я.

Колхоза керттерча агрономана Костоев Хьасанана тхо хилар доакъар кийчдераш болча. Цхьайолча моттигашка гонга кхоачаш яр тІаьнина буц. «Хьанна, — йоах агрономо листех лакхен хелараал совгІа цІена жинотей тІаьнина буц. Цудухьа шоай хурду механизаторашна из хаинахьа хьекха дІаоттаяра».

Точиев Аьхмада кулгалдеча доакъар Іалашдеча бригаде 25 саг ва. Царех хІаране дика кхетаду колхозхоша шоашта тІаллала бехктохкане декхар. Хьалхе а доакъар кийчду техника тха а яь дІаоттаяр бахьан вІаштІехьдалаз балхаш дертІа чакхдика. «ХІанаева.—йоах бригадира. хетачох оаха кийчдаь курда бІаь тонн гаргга доакъар. Гаргтарча денешка кхоачам хилаьа доакъар Іалашдаре дерхІ оаха».

Белгалдаккха дезаш да доакъар Іалашдеча бригадай болх колхоза дертІа вІаштІехьбаьккха хилар. Болх ца беш трактор сеца латташ моттиг нийслац укхаза, хаинахьа тІадахь доагор, болх беш йоатолетучка е. Цудухьа йиззача нагрузках болх бу доакъар кийчдара техника. Колхоза правлене партийни организацеи цхьана оттаьй доакъар Іалашдерий къахьегама овсарде лакхъергйола мероприятеш. Царех вегара лоархІамегІара дар за механизаторий, мангалхой материальни безам совбаккхара де дерхІа гІулакх. Хьалхаргеи шоллагІеи моттиг яьккхача механизаторашта, мангалхашта тересьа ахчан премеш.

ДІадахача шера хьайбаш Іенгара доахаш шоаш лайна халонаш йицъеннац колхозхоша. Доакъар ца тоьар бахьан долаш хьайбай продуктивность лахлацар, цудухьа вІаштІехьдалацар хьайбай продукташ йохкара план кхоачашъе, района кхыча боахамашкара тІадда дезаш хилар доакъар. из бахьан лакхделар продукцега дІалодар. Уж цІенхаштдукхера гІадатташ кхы ца хилийтара чуйийнна къахьег колхозхоша. Цхьан - шин шера тоьал хьайбашта доакъар Іалашде лаьрхІад укхаза.

Къаьстта теркам тІабаххийтаб мошт доакъар кийчдара. 587 гектара тІа силоса лаьрхІа хьажкІаш йийнай. Укх денешка хьекхаб 130 гектара тІа дІабийна мукх.

Хьайбашта шортта доакъар хилар бахьан долаш лакхъеннай цар продуктивность. Денвем бийсаннеи оаза пачхаьлакхенна дІалу 1600 килограмм шура, хьалар № 1 йолча шурий-товарни ферма заведующе Костоев Висангере, — хьалха санна ферма кулгалхоашта ровьа боацаш бац тха доярках: доахан латтача моттигашка хани долаш да мошта доакъар. Ферма толашагІболча доярашта Героева Аьсета, Чаниева Лидас, Костоева Хадижата денвен бийсаннеи хІара Іаттагара 10—12 килограмм шура йоаккх. Иштта дика къахьег № 2 йолча шурий-товарни ферма дояркаша а. Колхозе а районе а дика йовзаш йолча Нохч-ГІалгІай АССР Лаккхехьарча Совета депутата Озиева Хьамсата хана́л ши бутт хьалха кхоачашъяьй шура яккхара ах шера план. Цул дукха тІехьайицац Гандарова Совдат. Цо яьккхай 1600 килограмм шура. Иштта дика къахьегаш кІезига доаркаш бац колхоза фермашка. Из бахьан колхозо ханал хьалха кхоачашъяьй пачхаьлакхенга шура йохкара план. Планах 240 тонн йохка езача оха 250 тонн шура. 101 процент кхоачашъяьй дулх дохкара план. Цу деррига тешал ду шоаш тІайийца пачхаьлакхенга хьайбай продукташ йохкара хьакъехьа декхараш колхозхоша тІехкхоачашдергдолга.

М. АБДУЛАЕВ.

КЕРДА ТОРОНАШ ЛЕХ КОММУНИСТАША

ПАРТИЙНИ ВАХАР

Къахьегамо оасарле лаккхьара берттера хьаст ба керда техникен хlензара технологически процессаш дегlакхувлар, комплексни механизаци автоматизаци шерра юкъеяххаьара ларда тlа производства техническа боарам лаккхбар.

Тхоай заводе оаха мишта кхоачашду из декхар? Завода коммунисташа, инженерно - технически болхлоша кхетадоа керда мощносташ хьалъе лаврхlача тха завода хьалашка промышленни производства эффективность тоалара эггара нийсагlа бола никъ — из болх беш йолча технологически установкашта реконструкци модернизаци елга хилар.

Цу ловрхlаме гlулакхаша творчески никъ лацаро йиш хилийтар технологически процессаш эргйоахаш тоеш, хьалхарчи шоллагlчеи пятилеткай шеранашка хьалъяь мехкдьтта чакхдоаха установкаш оалангара деза хувцаш дикка балхаш де. Алхха укх тlеххьарча шерашка технологически установкашта реконструкци яро йиш хилийтар ерригача заводе чакхдоахача мехкдьтта объем шера эзараш топпаш лакхъе. Цул совгlа, мехкдьтта дукхагlа чакхдахар дукха яь lанзар установкашта реконструкци, арахеца продукци дикагlа хилийтари бедалах ерригу продукташ цlенъяь хьакъьоастанари дукха еш а яр из.

Белгалдаккха деза, болх беш йолча установкаштен оборудовенен реконструкци модернизаци предприяти дегlайоалаяра фондех Госбанка ессудайи чотах яь а еш а хилар. цу тlе а, цу гlулакха эшаш йола еррига проектни документаци тхоай завода проектно - конструкторски бюро (ПКБ) низаца кийчъяь з хилар.

Технологически производстваште реконструкци интенсификаци яро декхараш толаме кхоачашдеча тlа-тlа хьанаргlа дакъа лоац заводской специалисташа. Из да укх тlеххьарча хана цехий партийни организацеша техническа интеллигенце бу болх хинна чlоагlбарах хьахинар. Технически прогресс балхаш доаш лоаттабеча кьовсамера цун лоархlам лакхбе гlерт завода партком.

Юххера а, бlоагагуш хилар завода специалисташа производствана юкъе лоаца творчески дакъа. Оаха кхетаду, lилма-технически прогресс массаза а завода экономически балхана юкъалена хилар. Цудукха чlоагlа лоархlаме да маьтера кердалар шиш ханнахьа теркаллар. производстве цунна никъ хьабеллар хинна ца lеш, хlара мероприяти лакха эффективность йолаш экономически пайдаеш хуьлийтала а.

Массеха масал доаладергда аз. Коммунисташа ин. В. В. Тимофеева, Н. Я. Сыткова, В. З. Куранина еппача «Циркулирующи флегмаца № 3 йолча установка ректификационни колонне тlерча хьакъа орошена яра яхача рационализаторски предложене 11800 сом экономически эффект елар. № 22 йолча установке «Кlейра чих пайда эцара чотах йоагоча хlаман компонент дукхагlа оккхара» яьяна коммунисташа ин. Р. А. Бычковас, Е. П. Пушкинас, А. А. Таевница еннача предложене 10 эзар сом экономически эффект елар, и. кх. дl.

Ер пятилетка хьайолаеча деза 381,7 эзар сома экономически эффект а йолаш 1310 рационализаторски предложени юкъейилляй заводе.

Тха заводе хlаьа хlара кхоалагlа йола рационализатор коммунист ва. Кхетадеш да новаторий, къахьегама ударникий хьалхарча мугlарашка Ленински вахте цlенаш вайна бlаргагулга цхьа бальен доацаш ца хилар.

Иштта коммунист ше чьалхе хила а нийна яу тlехье бахх а безаш ва Къаьстта бехктохкаш тlабуж укхаза коммунисташта специалисташта. Производство техническа эргаяккхар, lилманен техникиен карагlдьыкарех, хьалха латтача опытах практике шерра пайда эцалга говза віаштlехьдаккхар из да эггара хьалха коллективе хьалха латтараш коммунисташ хилар хьахьоккхаш дар. Цудукха завода коммунисташа вlаккха а дихдалийтиа заводе хlаьа а тlехьа хала физически къахьегам болчи ши производство (коксе парафини хьаерапi) хилар.

Инженерно-технически болхлой хlара декха кердадар доаши, из декхар кхоачалдара иикъ дехабеш хиларах дика бераит дьеллий. Масала, коммунисташа ин. Б. А. Мельникова, В. М. Попова, Т. Г. Семеновас кийчбар кулгаюца къахьега дезарг доаш фильтрпрессашкара гач йоахала метод Iойоассара способ. Са белгалдаккха безам ба, парафин хьаеча хина фильтрпрессаш йоассаяр эггара халагlа йола операци хилар.

Укхазара физически къахьегам хала хилар баьа долаш кхараш сов дукха хьицалора. Хlаьта цу участка балхах тийша да экспортни парафин хьаяра плие кхоачашъялга. Хlаьа йоахала низаца йоассаергйолаш віаштlехьбаьккха болх беш а йиъ фильтрпресс. Цу фильтрпрессаша баьа балха опыто хьахьекхад, цу тайпара метод дикагlа хилар.

Коксови производство віашагlа а елла, болх беш а коксе механически патеш йола машина. Укх мероприятеш юкъеяхьаро дикка аттача бакхаб болхлой къахьеги, лаккхьай производства балха оасарлея культурея.

Партийни организацей, коммунистий инициативагlа чакхъяькхай заводан цехаштех дещ дола кулгал бргадаьккха тоаддара. Iилмаларда тlа віаштlехьбаьккхачи къахьегама элемент ... кхерара тlаерзаеь ... гlиназашкенна мероприятеш.

Хlаьа заводе тахкоахаш латт цеховойн заводской лабораторешира централизаци яра мероприятеш. Цар йиш хулийтарг 35 болхло мукъадаккха. Укх шера нюль бетта деза хьалоагlашетьа а, вешта аьлча юкъ-юкъерча ноченнашка анализаш ца еш, бензин хьоаухазара эксперимент. Цу мероприяте юро дургьи хlаналда еш хинна анализаш дикка кlезигое.

Цу тайпара, завода партийни организацен бояхама кулгалдоашен болхлой инициатива а творчество а дегlайоалаяра, юкъерча гlулакха хьалхара чlоагlа бехктохкаш тетаргболча улланца уж хьалхебаоа тlагlертта болх бараш дикка беркат доаьнад. Кийча продукци чая - ханнахьа дlа ца увзарах тlаэрга халонаш йоллашехьа а, завода коллективо толаме кхоачашьяй хьалхарча ах шера план, ах шера заданел совгlа хьа а яь, реализаци яй 250 эзар совгlача сома мяьха мехкдьтта продукташта.

Из да В. И. Ленин ваь 100 шу дизара маьхадоллаш оаха хийтаь совгlат.

Д. ЗЕЛЕНКО,
В. И. Ленина цlерагlча ГНИЗ партиома секретарь.

НАЬХА САЛОIАМА

С. М. Кирова цlерагlара культурана салоlамея парк дукхаеза Грозне бахача наха. Тайп-тайпара а ... хьежаш а дендена укхаза lаккхйоаха мероприятеш.

В. И. Ленин ваь бlаь шу дизара юбилей ... ца хана ... къахьегамхой салоlам дирагlа віаштlехьбаккхара ... шоаша хьалхашка доккхий декхараш оттадаь парка кулгалхоша а бертгача болхлоша а.

Традици а хинна дlаяттад парке республика творчески болхлошца віашагlбетталулга. Масала, художникашца, композиторашца, писателашца. Цига шоай балхах дацца дуьне творчески балхлоша, дlайовзийт шоай керда произведенеш, жоп лу шоашка даьча хаттарашта, шоаш лехха до дерзlачох дагабоал къахьегамхошта.

Моллагlа а цlей деэдеш дукха сакъердаме мероприятеш чакхйоах парке.

Царна юкъе наха чlоагlа еза рай парке болх беш йола клубаш. «Дуне тахан» яхача политически клуба занятешка даим дукха нах хул. Вай мехка а кхечча дахьара а кердадараш дуьне укхаза, дуьне хьалкьашта юкъерча хьалах лекцеш еш, беседаш ю, книжни выставкаш, устни журналаш кийчлу, кинофильмаш хьох.

Бовкхача безамца ух вах «Пятилетка тlа бовхаш» яхача экономически, «Коммунизмен дьна» яхача атеизма, «Уахлlено» яхача медицинскиа «Эстетически кхетам балара» яхача а кхыболча а клубай занятешка.

Иштта массанена а хоза хийтир дукха хи йоаццаш «lаьмха доттагlий» яхача клубе хийца эняти.

Каст - каста ух парке республика районашкара, городашкара самодеятельни артисташ. Укхаза царна концерташ уттаду, творчески отчеташ ю. Масала, дlабахача бетта республика районий дукхача самодеятельни коллективай фестиваль хилар парке. Цул тlехьагlа Гудермеса, Малгlабика, Грозненски районашкара КВН клубаш хилар хьоашалгlа ухха. Къахьегамхошта хьалхашка творчески отчеташ йир цар.

Дика віаштlехьдаьккхад парке революцие ветеранашца, къьвнача коммунисташца, граждански Сийлахь - боккхача Даймехкен тlемахоашца, производстве хьалха латтарашца віашагlбетталулга. Дукхадезаденнад города къахьегамхошта деначал тойтача нахаца віашагlбетталулга. Масала, лечара сиг ... вlалдорвыкха а яьна цlи йоаяь. Цу тайпара кулдола дика хlама кердагlдаьйнарашка ладувгlаш.

Белгалде деза парке чакх май йоаха мероприятеш ленински тематика кувзаш хилар. В. И. Ленина 100 шу дизара юбилейн хетаь я «Ленински къахьегама вахта», «Ленина ортех лелаераш», «Ленина тlахьехама коммунисташ», «Ленински гвардия, «Ленина васкхетаж кхоачашдеш» яхача темаех кийчъеш йолча сайреннй циклаш, «Тейий, парти, халкъ», «Ильича спортсменаш», «Ленин дийна мол бараз дийнагlа вай» яхача темаех кинофестивалаш еш.

Эlажагlбола гражданаш а бирбенийбаш. Пионерски лагерашка е кхичахьа салоlа дlа ца дахаш дисача берий салоlам а дика віаштlехьбаьккхий С. М. Кирова цlерагlарча парке. Цар ловзахьа а массехк ловзара площадка, прокатни пункт, каруселаш, хуьна бассейн.

Ала деза наьк де бераш lомадара лаьрхlа болх беш «Iомаде наьк де» яха кружок укхаза хилар. Ден-денна берашца занятеш ю инструкторашца. Каст - каста берашта лаьрхlа художественни самодеятельности коллективий концерташ уттаду, республикански теннакий тиатра спектаклаш хьох.

Города Ленински районна тайп-тайпарча школай дешархоша салоlа пионерски лагерь а я парке. lуйре дешт сарралца укхаза а хиле биеса яккха чуоди 200 гарганг.

Дукха да хlанзул тlехьагlа парка кулгалхоша къахьегамхой салоlам віаштlехьбаккхара де лерхlараш. Август бетта городи къахьегамхой юкъара салоlа сайре чакхйоаккхаргья. «Шовка, ихалинах» яха сайре хургья. Цул совгlа парке профессиональни артистаща віашагlхетараш хургда «Сибирски халкъа хор» йоагlергья. Армене халкъа хадхари ансамбла, ГДР-ерча эстрада концерташ хургда.

Из дерригa а дика да. Вахъаш кlиран шин дийнахь мукъа болча города предприятей, организацей къахьегамхоша коллективно салоlалга віаштlехьдаьккхача дика хургдар. Из де йиш йолаш а да.

А. ЦИЦКИЕВА.

ПАМИРА ЛОАМАШКАРА КУРОРТАШ

Таджикистанех курортни мохк ба. Цун лаьтта да ше бlаь совгlа минеральни хий, ихийтта минеральни lам, Оксукин ира грязелечебни моттиг, лоамашка массеха климатически станци я.

Республика доалол воахьа галина цlи хеза я лакхача лоамашка удаь (ферде тlеххя тlера шин эзар метр лакха) Ходж-Оби-Гарм яха курорт. Эзарош наха дарбаш ду укхаза ревматизмана, периферически нервни системана, кхы дукхача лазарашта.

Мехка лоам чу ветад лаккагlа улла санатори хьайиллай укх тlеххьарча шерашка Ишманински дукъ тlа «Гарм-чашма» яхача дlайхача хина юкъе. Цу «Памирски Мацесте» хlара шера дарбаш ду дукхача наха.

Гиссарски агагlа болх беш я чена хулача лазарашта дарба ду минеральни хий дола «Шаамбары» яха курорт, хlаьта чон беш доагlача Каратага яхача хил йисте баьцарча оазисе кора дагl lIхалтубана тара дола дlайха хий.

Памира лоамашка укхача курорташка дарба де Советски Союза массе меlнигашкара хlара шера итташ эзараш цамгараш боле нах ух.

Олег СОБОЛЕВ,
(АПН).

КХОАНА — МЕТАЛЛУРГА ДИ

ЙIАЙХАЧА ЦЕХЕ...

Хlара ди лерхlаш ба «Красный молот» завода металлургаш. В. И. Ленина юбилейна къахьегама совгlат кийчдеш ба уж. 1970-ча шера 22-ча апреле, кхоьлча бедала чотах къахьегара. Московски ткачиха М. С. Иванниковас дlайолаь инициатива дог раьаа хинна хьалладьцай цар.

Йийтталагlча цеха болат доаладеча участка воккхагlволча мастера Я. Б. Салыкова технически бюро начальникаца В. Ф. Цыганова лага а вахна вьлар:

— Тха безам ба химикий инициативах 1970-ча шера 21—22-ча апреле кхоьлча бедала чотах къахьега.

— Со раьза ва цу гlулакха,— аьлар Вильям Федоровича. Цу гlулакха тlагlертта къахьега дезаш яр коллектив. Цун чlоагlа уйла е бьлар специалисташ, техка болабезар керда резерваш.

Из ловрхlаме болх беча хьинаре дакъа лаьцар рационализатораша. Дукха за йоашаш пар производствана юкъейихьай массехк рационализаторски предложени. Пар пачтахьалкхенна боккха пайда баьб Дукхьал цхьан предложене хlара бетта кхоэ кхоача болат 20 тонн я. Деррига кхоае перхlа болат 240 тонн я. Хlаьта шин дийнахь болх бараша болат — 160 тонн. Цул совгlа цар дукха кхою электроэнерги, молибден, марганец, алюмини, никель.

Кхоибара тlехьарча дешах лаьна болат доаладераща беседа йир воккхагlволча мастера Я. Б. Садыкова. Шоай тоорнашка хьежар уж. Сталелитейщикаша лаьрхlар къахьегама оасарле лакхъе, хlара бригадера кхычаьа балха вахь йиш йолаш цхьанна балхло мукъаверкха. Цу гlулакхо а дукха экономи ергья завода. Хьалха, хиннача шин бригадина метта шин дишкага хьежаш хургья цхьа бригада. Иоккха опыт йола сталеплавильщикаш ца хилар балхаш болаш цу мероприяти чакхъякха лаьрхlар: цхьа - дале бригадера цхьанна разливальщик кхычахьа балха гlоргволаш мукъа ваккха, шоалагlа-дале бригада цхьан нарядах болх беогботаш гlулакх де. Цхьан нарядах болх беча хана раздаткшка віаштlехьдерга сталевара декхараш кхоачанде а. Тайп - тайпарча нарядех болх беча хана ца де віаштlехьлаш. Юххьанца цу методах пайда барьба хьина хеташ цхьаккха саг вацар. Хlаьта цу методага баьннача тlехьагlа къаьтта гучадаьлар къахьегама оасарлен цунца цхьана болхлой алапи лакхлуга.

Хlана ленински къахьегама вахте латтача болат доаладераша хьинар кхо да деш къахьег сихагlа болат кийчдара. дукхагlа, бедали электроэнерги кхоара. Цу дакъе дика къахьег В. С. Гладченко керте латтача сменас. сталевара П. П. Герасимова, сталевара гlонча А. Астамирова, капанщика М. Барахоева, кхычар. Хlаьта В. М. Александров берте латтача смене белгалбаьнна дика къахьегаш ба сталевар Ф. Романов, цун гlонча А. Усейнов, канавщик А. Албикаджиев, крановщик В. Балышев, кхыбараш.

Металлургий дезача цlейна хьалхарча укх деношка сталелитейни цеха болат доаладераша хlара сменагlа нормаш 110—115 процент кхоачашъю. Укх тlеххьарча шерашка цоаза кlезигъеннай цига нийслу брак. Из віаштlехьдаьннад технологи эргаздарах.

Технологически кердадараш производствана юкъедаьхьарах дикка лакхъеннай цеха коллектива къахьегама оасарле. Цехе оттаьй керда гидрокамера. Цо а дукха пайда бу. Дукха балхаш даьа цехе халача балханта механизаци еш я.

Технически прогресс яра лостаме а дукха балхаш ду сталелитейни цеха коллективо.

Чой доаладеча цеха коллективо lалашъю завод лоаладаьча ченацех бое болча металлашех, иштта цо lалашъю мехкара 16 завод. Дукхача хьаний цхьаь латтача цеха коллективо заводе къахьегама толамаш дог гlоздеахаш да. Цига хьинаре къахьег обрубщикаша Х. Хусаинова, Т. Насуханова, заливщикаша Б. Гарасова, А. Халимова, стерженщикаша П. Лунячкина, Н. Колвака, кхычар.

Укх шера цеха коллективо арахеца валови продукци 10 процент лакхъяла езаш я. Цу гlулакха тlаерзаяь керда резерваш техкай, дукха балхаш хьаь участкай мощность лакхъяра, арахецача продукцена юкъе нийслу брак кlезигьяра, рентабельноста боарам лакхбара. Формовочни смесаш цlанъяхьийтара линена, стерженни отделенена механизаци яь. Дикка тоалаьа балха хьалаш. Вентиляци яь краие кабина чу. Уж тайпара балхаш хlана кхыча цехашка а де лаьрхlа.

Дикагlйола технологически процессаш балха юкъеяхьара а дукха йоаххо ю цехе. Дlаха йодача хана дукхагlа стержнеш арахецара балха юкъейихьай керда метод.

Кхыча участкашта хьокхам толаш къахьег оболочкови метал доаладеча участка болхлоша. Оболочкови формаш кийчъяра ахавтомат віашагlъеллай цига. Цул тlехьагlа дикка аттача баьнаб формовщикий болх. Хьалха кулгаца деш хинна балхаш дlадаьннад. 40 тайпара чоне болати доаладу укхаза. Участка болхлоша социалистически декхараш тlайнад заьел металлически оатхалашна lалашъе, залезам лакхъе, арахецача продукце дикал тоае. Цу дакъе цига хьинаре къахьегаш ба сталеварш А. Лайне, цун гlонча М. Писарев, кхыбараш.

Дlаха йолача хана а технологически процессаш эргаяхара хьинаре къахьег участка коллективо. Хlара боллло хlана вай аьнна рационализатор ва цига. Цар производствана юкъеххуь къахьегама оасарле лакхъяра, материалашта кхоибара тlаерзаяь йола предложенеш. Укх тlеххьарча хана цар дукха творчески къахьегарах электродугови пишкаша ремонт ца еш плавах заьрхlачул дукхагlа болх бу, тоабаьб ахантомата болх, производствана юкъейихьай сталеразливочни ковшаш, кхыйола мероприятеш производствана юкъехихьай.

«Красный молот» завода металлургаша барт тайва хьинаре къахьег В. И. Ленина юбилейна къахьегама совгlат кийчдара.

В. АЛЕКСАНДРОВ,
сталелитейни цеха воккхагlвола мастер.
И. СОКОЛОВ.

ХЬАЛХЛЕ ЛЕЛАЕРАШ

В. И. Ленина юбилей сийна тlаийца социалистически декхараш толамца кхоачашдеш хьайоагlа Грозненски электромеханически завода коллектив. Кийчача продукцена реализаци яра ах шера задани 100,4 процент кхоачашьяй заводо. Къаьстта лакха хьокхамаш ба хьар завода коллективо июнь бетта. Планах лаьрхlар 465 эзар сома маьха марз йоаллача 501 эзар сома маьха продукцена реализаци яьй. Сийлахь-воккхача баьчча юбилейта нийкьболхаш заводе кьржача социалистически юкъе хьалхара моттиг яьккхай формовщикаш Витерханов Султана, Семон Юре, Великий Евгение, Ширяев Павела, Шгено Анатоле, Саламов Башира, Антонов Виталие, кхыбараша. Халача хьалашка болх а беш 125—130 процент кхоачашью цар норманш.

Къаьстта дика болх беш я стерженщица Лаптева Елена. 6 шу да из заводе къахьега. Даим тlеххкхоачашю цу къонача, хьалха латтача боаххлечо ший заданеш. Шой болх дика а боаа, безамца а бу Еленас. Цо арахийца продукци цхьаккха тlахьежам боацаш чакхйоа.

Иштта дика болхло лоархlаш я Жабина Нина а. Агрегатни станока тlа бу цо болх. Чlоагlа арматура делхийтара ала фитингаш хьеш я из. Сменагlа 500 мара е ца езачь цхьаькха сакхат доалаш 800 фитинг арахец Нинас. Шийна хоачой кхоачам бад къонача кхалсаго, цахадлаш балха говзал лакхъеш хьайоагlа. Болх бешешь машиньаькъа техникуме заочно деша отlа Жабина Нина.

Коммунистически къахьегама ударник йола Чаплева Мария да йоаоше а атта саг корорган заводе. Массане а сийлу цуи. Шин станока тlа болх беш я Мария. Фитингашта зlаж ногlараш ду цо. Сменин задани 140 процент кхоачаш я-цо, кхаьа совгlа дикагlа йола 200 ногlар арахецу цо. Ше болх беча цехе юкъарча заводе а декха дакъа лоац Марие. Цеховой комитета член я из.

Юххьанца тайп-тайпара балхаш деш хилар Котова Нади. Дера ежелика говза лаайдача хина кара а ераль, сага невкъостал доалаш болх бе йоалар из. Хlана цехе дикагlйола сверловщица лоархlаш я Надя. Цуи кулгех чакхъенна оатхал тlеходика хул. Ший норма 125 процент кхоачайгья Надис.

Цеха юкъарча вахаве а дакъа лоац Котова Надис. Цеховой комитета член механически участка профорг я из.

Иштта производствах дог дазаш, иза, хьинар ца кхоаде къахьегаш, лакха толамаш доалаш дукха болхлой бь заводе. Завода коллективо производственни план кхоачашъеча дикка дакъа лоац цар. Дика къахьегаш совгlат кийчдьа шоай цlейна а.

В. И. Ленин ваь бlаь шу дизара сийна пятилетка хакал хьалхьа кхоачашьяра хьинаре къахьегаш а завода коллектив.

• СУРТА ТlА: формовщикий бригада. Аьтгехьара вирхьагlвар — бригадир С. Витерханов.

Д. Васильева тексти сурти.

ЛЕНИНСКИ ЗАЧЕТ

В. И. Ленин ваь 100 шу дизара кийчо еш ба геологоразведка № 56 йолча механически мастерской комсомольцаш. Цар дlатеда хlараже шин-ший декхараш а юкъе лоацаш йола ленински зачет.

Сварщика комсомольца Ильин Борисо декхарашка дlаяздаьд:

— Аз дош ду норма 150 процент кхоачашьяе; айса хьеш мел йола продукци тlехдика хилийта.

Бориса ший дош кхоачашду.

Тlехдика дlаделла зачет Курьянов Леонида, Бречко Николая, Каменев Евгение.

«Чечингстройтранс» автотранспортни объединене болхлоша чlоагlа лоархlаши сийлеши ва шофер Ю. И. Чахкиев. Хьинаре къахьегарца дикнахад цо ший сий. Юкъара лаьрхlача мухь дlа-юха ихахьара сменин норма 170—180 процент кхоачашъю цо. Иштта къахьегача шофера объединене болхлошта юкъе хьалхарчарна коммунистически къахьегама ударник яха сийлен цlи еннай. Цо даьхача къахьегама толамий лакха мах баьб пачтахьалкхено. Цунна еннай «Знак почета» яха орден.

Сурта тlа: шофер Ю. Чахкиев.
И. Панева сурт.

ИНИЦИАТОРИЙ ТОЛАМАШ

В. И. Ленина юбилейна пачхьалкхара шера социалистически юхь йоаржадьй Грозненски химически комбината болхлоша. Толамна чакхдаьккхад цар пятилетка дукхагlча шера хьалхара ах шу. Продукцена реализаци ярх ах шера план 101,9 процент кхоачашьяй. Планех лаьрхlачул совгlа пачтахьалкхена бlаь пайда кхо бlаь эзар совгlа сом да.

Къахьегама оасарле лаккхьара кертера теркам гlалахара дальлар тхо из показатель дегlахара хьежжа юкъера лакхдlача а алапи дегlаакха доаддеча деза. Хlана кхоачашбь lаш къаьстана оасарле лакхьяра план кхоачашьярах. Материальни поошрене фонд lалашъяра лиал сахагlа дегlаакха ела къахьегама оасарле. Из гlулакх иштта да хьале материальни флогча цхьа дакъа дlадоххийт социально-культурни мероприятеи гlиндош хьальарен фонде. Уж хьалаш кхоаттадеча новкъарлеваш хилар алхдола бахьенаш дlаделларах. Шера бахьа балхах дениач хьажжа хьежжа цох 12-гlа дола лакъа доагlачул совгlа юкъеху укх шера хlара бетта юкъера лаьрхlача дуьи алапена. Хlаьта дlадахача шера вайтха дачаь из гlулакх. (1968-ча шера lа-ча апреле деза планированеи экономически стимулированеи керда системах болх беш я комбината коллектив). Производствашка капитальни ремонт яра хакашка хьежжа сена ца яр бахьаш доаладу производства объема соотношена цхьайола. Дукха хьуннаш нийсъелал кертера бедаш феноли ацетони арахецача. Цу хьалашка комбината кулгалхоша регулировка юлаш продукцена реализаци яра, пайда бара, рентабельность план кхоачашъяра.

Дукха балхаш дар къахьегама оасарлей болхлой алапи лакхдара юкъера соотношени нийсъеш. Хlара цеха коллективана беттбетта керда задани тел кийча продукци арахецара. Продукци дукхагlа арахецарах кхоачамбаь lаш комбината коллектива, цунца цхьана дукха мероприяти чакхйоах болх беш бола нах кlезиг а беш. продукци дукхагlа чакхйотара цlаьха а хьежаб еррига подразделенешкара болхлой штат 120 саг кlезигвара долла гlулакхара, царех 55 болхло хургва административно-управленчески аппаратера. Цхьайолча хана 220 болхлочунга кхачалда кlезигбе дьерхlар болхлой. Къаьстта чlоагlа тlакьовзаа лоаттабь алапи мишта тел хьожаш. Натахь аьлча сталевна дlайахайта моттиг нийслойя, цу гlулакхага хьажа а хьеже. Из кхы ца нийсдайтийтара тlаерзаьь мероприятеш чакхйоах.

Иштта болх барах къахьегама оасарле лакхъяра план тlехкхоачашьяй. Соахка хьалхарча ах бетта lаннача 4,8 процент лакхъеннаф из, тlаьта алапи 4,3 процент лакхделлад.

Грозненски химически комбината коллективо вуъ республикерча предприятешта юкъе эггара хьалха хьалаьцар Московски Фрунзе цlерагlа фабрика ткачихас М. С. Иванниковас В. И. Ленин бlаь шу дузача дийнахь кхоьлча материалий чотах болх бара дlайолаш инициатива. Комбината балхлоша лаьрхlар этилен 0,3 процент, полиэтилен 0,34 процент кходе. Цо тоос хилийтарна 1970-ча шера 21—22-ча апреле кхоьлча бедала чотах болх бе. Хlара цеха коллективана хьалхадаьлла хьадла даар декхараш. Борхlалгlа мета балхлоша лаьрхlа хlара тонна тlера 13,5 килограмм газови бензин кхое, хlаьта № 32—111 йолча цеха коллективо кхоерга 4,6 килограмм этилен.

Укх шера дукхьаьне ше бетта кхоьль газоно бедал 1800 тонн. Хlаьта феноли ацетони арахецарча производства кхоь бедал 265 тонн. Еррига комбинато тlолла кхоьль электроэнерги 2,5 миллион киловатт-сахьт ю. Планал совгlа товарни продукци арахецарех цуьнца реализаци ярен чотах укх шера ялх бетта ... лаьрхlачул совгlа ... бlаь эзар совгlа сом да.

Экономически эффективность лаккхьара тlатеlа кьоасам ааттабу комбината еррагача цехий коллективаша. Цу дакъе социалистически яхе хьалха латт №№ 108—110, 15 йолча ремонтно-механически, кхыча цехий коллективаш. Комбината хараракара тела цlе lаьрзах лелаеш Д. И. Баса керте латта цела коллектив. Товарни продукци арахецара ялх бетта план 104,2 процент кхоачашьяйна цо. Арахецача продукцен дlабозза мах планах лаьрхlачул 1,9 процент лакхбаьб, хlаьта къахьегама оасарле 18,9 процент лакхъяьй.

Технологически цехашта юкъе шоллагlа моттиг я душ, ахчин преми хьожайар синтетически дубителан цеха коллективана. Товарни продукция арахецара план 104 процент кхоачашъяьй цо, хlаьта къахьегама оасарле 9,5 процент лакхъяьй. Иштта дика къахьегаш а я ноь. Литвейцо, кхыбараш керте латта цехий коллективаш.

Комбината сменашта юкъе укх шера хьалхара моттиг дlа ца лоцаш хьайоагlа п. в. Сафонова, Чуприкова, Гамзатов, кхыбараш керте латта сменаш. Тlехдика къахьегаш ба аппаратчикаш Н. Таева, В. Кадберов, А. Рублев, машинисташ А. Магамедов, М. Сабиев, кхы дукха бараш. Феноли ацетони арахецара йола комбината хьалхара дагlа болх бе дlайолаеча 16-гlа шу да. Цу шеранех дукха технологически процессаш эргаяьхай, керда техника производствана юкъехихьай. Вай мехка эггара йоккхагlчарех лоархlаш а тха комбината феноли ацетони арахецара мощность. Тlехдикаха маре арахецац комбината коллективо феноли ацетони. Дуьне дикагlйола стандарташка кхочий из продукци.

Этилови спирт арахецара мощность карасзаньй 157 процент. Практики кхочъеъа тlехьаьннай дубитель, полиэтилен арахецара производстваш. Шерагара шерага тоалуш латт технико-экономически хьокхамаш. Вай мехка арахецача феноли синтетически этилови спирта эггара дагlа да тха комбинате арахецац феноли этилови спирти.

Цхьалдаш шерлуш хьайоагlа комбинат. Хlана хьалхе лерхl цига юкъера давлени йола полиэтилен, полипропилен арахеца цехаш. Лоха давлени йола полиэтилен арахецача цеха реконструкци ергья.

Цул совгlа дукха балхаш ду производство эргаяккхара. Цо віаштlехьдоалийтар арахецача дубитела, полиэтилена дикал лакхъе, кlезигагlа хургья феноли ацетони арахецача нийслуш хинна отходаш, кlезигъергья энергетически ресурсаш. Механизаци яй мукъаш тlадоттарен тlера lодакерен балханта.

Иштта ший болх віаштlехьбоаккхача комбината коллективо лерхl В. И. Ленин ваь бlаь шу дузача деная къахьегама совгlат кийчде.

В. СКРЕБНЕВ,
Грозненски химически комбината экономически дешашта вола директора заместитель.

ТХОГА ЯЗДУ

ШОРТТА ХУРГДА ДОАКЪАР

Доакъар Iалашду бригадаш вlашагlъеххкай районa боахамашка. Укх шера цар Iалашде дезаш гlожа доакъар 22100 тонн да, цу дакъе йол — 9800 тонн. Цул совгlа, хьунашка а кхи бlаьн тонн гаргга йол хьэкхаргья механизаторашa, хlаьта цхьа эзар тонн эра Iалашбергба. Хьайбаш леладерайта чlоагlа аьттув хургба 2000 тонн хьажкlа гlадамаш гlадуаргlе кортоши Iалашдарах я. Кхуа районий боахамашка йоахк эшачул совгlа доламашка эзар тонн йоли фи эзар тонн силоси кийчъергья районо.

Дика дlадоладеннад тха доакъар Iалашдаpa балхаш. Люцерна хьалхара хьокхача хана къаьстта белгалбьлар «Гудермесский» совхоза доакъар Iалашдераш. Ялата жаткашца чьекхаяр йол. Хlаьта касарах улла йол хlезиг-дукха ловсара яхача пресс-подборщикашца тоlа я еш хьалъеш. Тюкаш яьи вьлах аргlаш дора карка юкъера хаьи моттиг а юташ. Цо горо хулийтаргья тоlальча аьлах фо кхетийта, таллха цa талхийта.

Хlанз цхьа кlира совгlа хе я районa боахамашка люцерна цкъари хьекха баьнна. Ерриге а Iалашъяь йол 2241 тонн я. Хlанз люцерна шоллагlа хьакха болабеннаб боахамашкара доакъар Iалашдераш. хlаьта цунца ийс-са дlадоладаьа суданскии буц юхьханиa хьекхилга я. Уж балхаш доригача боахамий бригадаша дикача кийчонца цхьатарра дlадоладаьд.

Доакъар Iалашдеча хьалха латт районa «Гудермесский» совхоз. Хlаналехьа кхо бlаь тонн доадашкара йол Iалашъяьй механизатораша. Хlаьта доакъара йийначa баьцел совгlа ионашкарец дьигlенашкарец шоазe йол хьикха дега бa совхоза. Цу лоархlам болча гlулакхa аьттув болаш я хlанз эгга хе а. Шоаттe догlа делхар бахьан долаш дика хьахиннай дlайийна я эрий тlаьнига а баьцаш.

Бокхa теркам тlабохийт хlара боахама специалисташа доакъарийна ча Iалашдаpa я. Хlана дlадоладаь кийца деш да гуралья дийна алаташ чуэдара балхаш. Дукх чуийна боалаш латт. Доакъар Iалашдеча бригадай механизатораша дика къахьег чах аргlаш деча. Хlаьта аргlаш хьийбаш Iа доакхаргдолча фермашта юкe ду. Цу тайпара чудахьаргла кlинен борцен ча я.

Хlанз хьигlааттай шоллагlа юь культураш дlаюо ха. Укх доакъара юь Хlаналехьа тха районe кхо бlаь гектара тlа хьажкlаш дlайийнай доакъара лаьрхlа. Хlаьта ерриге дlее лерхl 900 гектар.

Цу гlулакхо торо хулийтаргья хьайбаьта пайдане, дика доакъар — сило дукхагlа Iалашъе.

Ловшa льлa масса а тайпа доакъар Iалашдарa хана кхоачашъе тово я тха боахамий доакъар Iалашдерий. Хlаьта хьалхарча денош итогаш хьахьокх дош кхоачашдулургдолга.

В. КАПАЕВ,
Гудермесски районa юртбоахама производственни управлени керттера агроном.

ТЕХНИЧЕСКИ ПРОГРЕСС — ТОЛАМИЙ ЛАРД

КПСС XXIII-ча съезда а парте ЦК сентябрьски (1965 ш) Пленума решенеш кхоачашъеш, Грозне станце партийни организаце чlоагlа теркам тlабахийтад производственни процессашта автоматизаци механизаци яра.

Грузовой цехе вlашагlъеххача партийни организацеша боккха болх бу шоай цехий коллективашта юкъе станцена реконструкци яра, цун яьз соабаккхара, Грознера Гудермесе оа ийкъ биллара балхий лоархlам цахьа дlабоайийташ. Иштта балхаш дьаь партийни группаша маневрови диспетчерий сменаших а хьарча парке (ст. Аргун). Грознефтяная станце дlахо де дезача эксплуатационни гlуланкхашта хургдола хувцамех ках дlакхетабеш.

Партийни бюрос дики даз уттаю партийни организаце бе безача балха, чlоагlа тlахьожам лоаттабу из кхоачашъяра.

Чlоагlа уйла тlайохийт партийни бюрос коммунистий идейни боарам лакхбаран парте мутlараш шердаран. Масала, отчетно - хоржамий собрани хинначул тlехьагlа дlаяхача юкъагlа КПСС членалла дlачуийна 9 саг, парте члений кандидаталла 11 саг. Дlачуийнарех дукхагlа барам болалий производственникаш ба.

Станце парткомо дукха хlама даьд технически прогресс юкъехьолга вlаштlехьдаккхара, станци технически кийчъяра, кадраш хьалкхера. Уж тlехьарча шерашка партийни бюрос кийч а деш, коммунисташа хьалхашка дуцца уттаду деташ станце низ соабаккхарцен эггара кердагlа йола техника юкъейоалаярцен дувзаденна да.

Партийни собранешкеи бюрошкен дийцад лоархlаме дешаш: «Пассажираштa дикеи культурни гlуланкхаш дара хьакъеха», «Грозне станцена реконструкци яра — электрически централизаци яра хьакъехьа», «Керда технически технологи юкъеккхаьрa хьакъехьа», кхыдараш.

Парторганизаце балха тlа безгалдоалаш хlама да цо чурта коллектив теркалъеш хилар. Дукхача коммунисташта поручене тел, хlаьта уж кхоачаш мишта ю хьожаш тlахьожам лоаттабу. Тlайийца решенеш кхоачашъяра тlахьожам лоаттабу партийни бюро членашкен къаьст - къаьстача командировашка коммунисташцен гlолла, иштта даим болх беш йолча комиссешка гlолла а.

Тlахьожамех пайда балга, производство дегlайоъаларa декхарий толаме кхоачашдерта берангача коммунистий болх дика вlаштlехьбаккхарцa Iалашду. Iаьма - технически прогресс сихьерал къахьегама овсарле лакхъярах, — мухьаш дlа - юха кхахьарa балхаш тоалара. кlамаж кхойбарeш хьармат дерий дукха мероприятеш чакхйоахаладе шийгара чоахтам тешаш я парторганизаце вlаштlехьа. къаьлa коммунистaш Н. Бровенко, Муравьев, Друзинина, Житейко — кхыбараш йокъе бола старейший совет.

Партийни тlахьожам лоаттабара доккха новкъостал ду юхьандарча партийни организаце вlашагlъеххача массaза болх беча, боахама гlуланкхашта а поездаш [illegible] кхерам ца хилийтара тlахьожам лоаттабеча. Ероховен Грачевен кулгалдеша комиссеша. Цар новкъостал ду производственни вахар дикагlа доза, инженерий, технический, производственни къахьлаттарий, коммунистически къахьегама ударникий шерра овсаргlахьожам лоаттабеча кцьеннара.

Технически прогресс вlаштlехьйоаккхача хьалхара закъа леладу коммунисташа инженера ков. Маракатанова, станце дежурне ков. Гусенова, технолога ков. Дудина, кхыдар.

«Маршрут готов» яхача пошгазетах дики пайда ба кердa, толашгlа лей дола хlамаш юкъеккхьа коллектив оарцагlъяккхара, балха опытах электрически централизаца болх бе гlоийналдетарцa дувзадена йокхиний кердa технологически процесси дlайоэзийтара. Маневрашка хоадаш дlа-юха кхухьаш дола мухьаш шоай метка хилийтара, кхета боахама, промышленностa, [illegible] эшача уж сиха аlа кхоачадарa къилосесарaшта [illegible] коллективо дlайоаллаш инициатива эггара хьалха хьаллаьцар комсомольски организаце (секретарь ков. Воробьев).

Коммунисташа а ерригача коллективо а партийни собранейн партбюро заседанейн решенеш кхоачашъярах, керда техника латта технологи юкъеккхаьрцa балха йокхаддаш юоагlа тоаленнад. Станце [illegible] хьакха, болх бе йолаллийтай стрелкай электрически централизаци, станцена чухьарча бувзама керда системa юкъейоалаяьй, паркашкара вакъаш массе оаглорахьара вийсаяь, маневраш еча локомотивашка радиофикаци яь, хьалхагlа хиннa эсала радиостанцеш дlа а яьа, яьз боланагlа праш оттаяь.

Цу доалача хlамаша торо хилийтай маневраш ерeи мухьаш дlа-юха кхахьарен балхаш сихде, поездаш графикагlа делхаргa вlаштlехьйоаккха. Поездаш дукхагlа чакхйоалийта яьз боаш а хlанз станце. Цу гlулакхо хlанз доллагlа [illegible] були лаьтт Грознера Гудермесе хьачдлца. Поездаш вlашагlъеххача бригадашта бытовой помещенеш хьалтойнб, ерригача служебно - технически помещенейна люминесцентни серлан чуйиллай, еесистолаш оттадаьд.

Станци бlарча хьийцача хlара боххалкод лоархlаш 16 процент лакхъеннай къахьегама овсарле, илапи 10,5 процент. 1969 шера 6 бетта меххалкъта продукташ чуюттара гlоа 0,5 процент тlехкхоачашъяь.

Карагlдьиранаш кхоачам ца а беш, партийни балха формаши методаши эргайоаккха гонара болх беш а яккьанкара партийни организаци, коллектив оарцагlйоах цо станце балха технологически процесс кийса делаприн В. И. Ленин ваь 100 шу дизара сейна тlаийца социалистически декхараш кхоачашдарa.

М. ПЛЮЩ,
КПСС Грозненски горкома инструктор.

СИИЛЕН НИКЪ

Грозненски швейно - производственни объедненa цхьоалагlча филиале дlабоалабаьб Субботина Нина Захаровнее шийн къахьегама никъ. Хlаьта ер тlкъа яххлагlа шу да цо цига болх бу.

— Халача 1944 шера ера со укхаза балла, яхаш дуц Нина Захаровнас. — Чакхбаланза бар Сийлахь-боккха Даймехка тlом. Тхох хlарий да, вошa, мар фронте бар. — Халонех бlу къожабаь тlехьашка ча доалаш нагахь эше 12—14 сахьата а хьакьегар ез а са новкъостaша я.

Дукха хувцамаш хиннад тlом чакхбаьнначул тlехьарча шерашка барахъаш тегарий вахаре. Йоккайй а сийрда а я хlанз вайа болх бу цехаш. Оборудовани ерригa а керда я.

Моллагlа тайпа бархъа ше тегa а из хозен дикен хилийта гlерт Нина Захаровна. Массехк шу хьалха филиалерча болхлошта юкъе эггара сихагlа карарзайир цо саратовций метод. Сакхат доацаш продукци арахецара цо дlадоладаь дика гlулакх къоабал а даь, хьалльцар ерригача коллективо. Хlаьта цох боккха пайда баьлар.

Ше арахеца продукци дика хиларах кхоачамбаь Нина Захаровнас. Шийна хулачо калонех ца къахкаш болх йистебаьлча а дукха ха йоаю цо опыт йоацача мехкараштa шийн боккха говзал дlахьехаш.

— Къона говзанчаш Iомабара йола тха резервни инструктор я Нина Захаровна, — Укх тlеххьарча хана цо Iомаваь ткъо совгlа саг. Уллув къахьегачарна новкъостал делга цун дика овал я — йоах филиала кадрай отдела инструкторе Карасева Любовь Степановнас.

Болх дика бу аьнна йийза ца Iеш из наха дукхаеза цlена дог, хоза гlулакх доаллаш хиларех.

Ше болх беча алхайттолагlча участке меттел филиалерча моллагlча сига дика хетар хилча сет ваь да, а йо] маьре йоаш, сет ний, сага цо воал кхиъа, цо тlакхача моттиг цейсалой шийна могар деш, пуниь новкъостал де саргагlйовл Нина Захаровна.

Кхы цхьаькха дика овал а я цу къахьегама ветерана. Моллагlа общественни мероприяти чакхйоаккхача хана къонагlбарел а хьалха хул из. Ца безгала цо укх шера 12 апреле Ерригсоюзни коммунистически субботнике дакъа доацаш хиннача шийн новкъосташта юкъе. Хlаьта Грозненски баракъаш тегараштa юкъе эггара хьалхарчарна коммунистически къахьегама ударник яла сий доал цlи еннай Н. Субботинайна.

Ийс бlаь гаргга сагий латтача шоай коллективерча дикагlбарий цlераш йоахаш хьалдарчарца Субботинай тайпан рlи кьацхар соца филиала директоро М. И. Демченкос. Хайна эlамига еце а дикха дьенар долаш саг я Нина Захаровна. — йоахар цо. Эггара лоархlамегlара оператораш чунтел овха.

Карагlдьаьначех кхоачамбаь Iа дага иц хьайар вола швеямоториска. Сийлахь-боккха баьча В. И. Ленина ваь 100 шу дузача денга — 1970 шера 22-ча апреле шийн пятилетка кхоачашъе лерl ю. Иштта да Ленина орден лелача болхлочун дош.

Ю. КУРСКИЕВ.
И. Панова сурт.

ОПЫТ IОМАЮ

Тепловозий доагар кхоадаpeн уж лехарен дакъе йоккхъ опыт йола Грозненски локомотивни депо коллектив гаьна цlа хозан дика йовзаш я. Шоаштa хоичох кхоачамбаь ца Iеш. Даим балха тlа кердаларaш лех, хьалха латтарий опыт Iомаю депо болхлоша. Хьалха латтарий опыт Iомаяра школа хьайийллай депо. Цига машинисташа каст-каста занятеш ю. Цу занятешка йоккха балха опыти лаха говзали йолча тепловозий машинисташа кердача, къонача болхлошта лекхеш еш. Цу школе къонача машинисташа бизача бетта занятеш еш хилар тепловоза машинист Ракитский Юрий. Дуккхача хана дена болх беш Iоваь балха йокха опыт а ков. Ракитскe. Аз леза, из школа хьаелляр чlоагlа пайдане гlулакх да. Хьалха латтарий опыт Iомаю школе чакхъяьккхачул тlехьагlа болх бе волавеннача ниъ бетта 200 литр дизельни доагар кхоадъл ков. Симон. Хlаьта машинисте ков. Юлина ниъ бетта кхаьц доагар цу тоннаш бlаь километрашк. Цу тайпара аргlанара занятеш каст-каста дlакхухьаргья депо. Хlанз шоллагlча занятешка кийчлуш ба.

В. И. Ленин ваь бlаь шу дола да ца делаеш дукхьал кхоачача доагерах 22 апреле болх бе ваш деннах Грозненски депо болхлоша. Хlаьта цар шоай дош сийлена кхоачашъ а дерга.

Г. АНИСИМ.

Дукха хувцамаш хиннад

Юкъьаьна Грозненски крекинг-завод болх бе йолаеннеча хана кхача мехкара яйца оборудовани мара хиннаш. Гоза ботхлой а кlезига бар. Ха дlа ме йола леглухаш, хlанз мехкдаьтта чакхдоаха йоккха предприяте а хинна дlааттай крекинг-завод. Цунца цхьана дегlаенай коллектив а. Хlанз хьалха хинначул шоазa йоккхагlа я из, кlанзара керда технологически оборудовани а заводе. Эггара хьалха 1950—60 шерашка термически блокашца комбинированни хьисапе мехкдаьтта чакхдоаха йоккхий установаш оттайар заводе. Цул тlехьагlа вай мехка эггара дьолла крекинг - заводе чакхьякха технически процессаш шерра гаьна дlаяьржар.

1960—63 шера мехка чlоагlа лакхоктанови бензин яьйча ла-на серни кислотана алкилировани яра процесс караерзайар заводе. Кхача заводашца а дlаяьржар из процесс. Цу процессах арахеца долалар лакхоктанови бензин. Вай мехка эггара хьалха каталитически крекинг-изоподани яра процесс крекинг-завода дlайолаяь. Цу процессах каталитически крекинга установка хьалйир заводе. Цул тlехьагlа кердагlа йолча технологех крекинг-заводе, иштта мехка дукхача заводашка керда каталитически установкаш хьалйир. Халкъа боахаме чlоагlа лоархlаме дола из гlулакх чакхдоаккхарах ушнача боарамах лакхоктанови бензинаца мехи Iалашбе йиш хилар, автомобильни промышленносте технически прогресс чакхъйоахa а вlаштlехьдаккхар. Чlоагlа пайдане хилар 1960 шера цеолиташ арахецара гlулакх вlаштlехьдаккхар. Из балхан долаш утеоралаш хьа а къестеш, мехкдаьтта чакхдаьа торо хилар.

Хlанз халкъа боахама чlоагlа эша кокс хьаергйола установка вlаштlехьйоаккхаш латт заводе.

Цул тlехьагlа дукхадахьа эша из дефицитни продукци кхоачам болаш арахецаргья.

Уж керда технологически процессаш чакхъяхарна цхьана дукха кердадарши юкъе а кхухьеш къьвьна оборудовани тоаю, автоматизаци механизаци чакхйолх.

Термически крекинга цхьа кхоачамбоацар да. Технологически пишкай турбашка кокс юхебуж. Цо дика йоахьалийтац уж, системе давлени лакха кулийт, бедалах лертгlа пайда эцийтац, йоагlача хенал хьалха ремонт е эзача хьалa тlа кхоачийт. Тlаккха цунах эз доал. ГрозНИИ болхлоща цхьана техкар оаха из гlулакх. Бедалах лаха аромат йолла хlамаш техар. Цул тlехьагlа турбашта чухьнах кlезигагlа юке буж кокс, турбаш аттагlа цlеньлу. Цо мехкдаьтта чакхдахара термически установкашта ремонт е еза ха 10—15 ди хьалха яьккхар. Иштта мехкдаьтта сийрда продукци а дукха дукхагlа яккха йиш хилар.

Турбай чухьнахьарча пенаш тlа кокс кlезигагlа тlабужаргйола мероприяти чакхъяккхаро установкашта ремонт ю ха дикха лоацъяьй, оишкаши турбаши цlенъяра болх дикка аттача баьккхаб. нарга дlайода из шоазa кlезигъяьй.

Хlанз шеи установке мара балха юкъейиххьаш лакха ароматни хlамаш. Ер шу чакхдалалехьа вокх установкашка а дlаххйоаш кхаргъя ца мероприяти. Турбашт пишкаши пневматически шарошкай новкъостала кулгаша цlенъю. Тlаккха цо дукха ха дlалоац. Ха кlезигъяьра, из кала болх дlабеххкара балха юкъехьоргlолаш мероприятеш кийчъяьй. Турбашка пар чу а хийца форсункаш лотаю. Тlаккха температура лахе але кокс баьге дlабоал. 2—3 дийнахь йистгбоал из болх, хьалха санна хала я доацаш. Цу гlулакхо къахьегама овсарле 1,5 процент лаккхъяьй.

Шийлача хана мехкдаьтта чакхдоахача автомате турбашка гlоа мжар, цо болх сацбора. Минута 60 кубически метр фо хоаъдергдолаш установкаш оттаяьй. Хlанз ерригача заводe технологически установкашта автоматизаци е оттадаьд. СССР Iилма академе конструкторски бюро новкъосталца резервуарашка боарам бистаран бедал дlа-юха хьежаприн бокъонца автоматизаци яра проект оттаяьй заводa болхлоша. Цу проектах халача товарни-бедала операцешта автоматизаци ергья. Резервуарашкарча мехкдаьтта продукташта 10—11 метр лакха хьалтlа а бувлаш пробаш йоахар хьалхагlа. Кхоза яикха ехар ца. Iай аьхьстта хала бар из болх. Ханнахь лабораторе хьа а кхачар. Проба йоаларашa болх аттагlо сихагlа бергболаш мотороллер а еннар. Лоаца аьлча, кlезига пайда лушн халeн болх бар из. Цудухье резервуарашта хьалтlа ювла ца везеш 10—15 минута ше проба йоахa лаьрххlа конструкци кийчйир заводa болхлоша. Техкача из пайдане хилар. 3—4 шу далалехьа массанахье резервуарашка проба йоахa оборудовани оттаергья. Цо болх аттача баккхарал совгlа ихьча балхашта болалой мукъабаха йиш хулийтаргья.

Даим кердадараш балха юкъеяхьаш творчески болх бу заводa инженерно технически болхлоша, ерригача коллективо. Хlаьта баьчча юбилея сейна укх шера задании пятилетки даьди ванал хьалха кхоачашъяьра шоай торонаш оарцагlъяьха къахьег.

Р. МАРТИРОСОВ,
Грозненски крекинг - завода [illegible]

БОККХА ЛОАРХIАМ БОЛА ГIУЛАКХ

Вай мехка шерагаса шерага сихача темпаца дегlаух ееа-йоккха индустри — социалистически экономика лард. КПСС XXIII съезде директиваш тlа лаьрхlад 1970 шера 97 миллион тонн чоъ, 129 эзар тонн болат, 100 миллион тонн прокат арахеца.

Чоъ, болат, прокат арахецара планаш кхоачашъяра лоархlаме да тишa аьшка Iаьржача металла... отходаший дlачуяллара наги предприятеша, совхозаша, колхозаша кхоачашъяр.

Тиша аьшк гулдар, из хьанахьа дlадахкийтар лерттгlа вlашатlехьдаьккхача йиш хул металлургически машинашъечен заводашка ритмичо болх байта. Тишача аьшках вай мехка инженерaн а хо тарггa болат доаладеш хьаларо хьахьокх мел лоархlаме да тиша аьшк гулдар.

Хlара шера иттаза эзараш тишa аьшк мехка металлургически заводашка дlаухийт «Вторчермет» яхача республикански организацеша.

Дlадахача шеро тха управлене коллективо толамца кхоачашдир шийна хьалхашка лаьтта декхараш. 70 эзар тонн гаргга тиша аьшк дlадахийтар мехка металлургически заводашкен экспортон. «Вторчермета» организацеш коллективашка укх ах шера а кхоачашъяьй тиша аьшк гулдеш керттера плая. Дика болх баьб уполномоченнеза И. Косенко, А. Демидова, М. Рассуева, А. Бешто, С. Бисултанова, Г. Лысенко, иштта кхы дукхабараш.

Цу уполномоченнеша боккха болх кхоачашбу тиша аьшк гулдеш, из дlадохийташ.

Бакъда, «Вторчермет» управлене кхоачашъяь ца планаш совгlа сиха задани — из бахьан пачхьалкхенга дlакхьчадац 1100 тонн тиша аьшк. Цун бахьан да цхьайолча предприятеш кулгалхой тиша аьшка гулдарех из дlачудалларцa лама йоаттlаш йоаш теркo ца яр. Грознефть объедненe дlабаьзача 6 бетта пачхьалкхенга дlа ца луш дитад 600 тонн тиша аьшк, «Грознефтехимзаводы» объедненe — 360 тонн, нефтбоахама министерства — 300 тонн, «Чечингпромстрой» объедненe — 120 тонн. Нохч-Гlалгlай транспортни управленe — 250 тонн, гlишлой материалий промышленноста Нохч-Гlалгlай управлене — 70 тонн.

Тиша аьшк доллаш уж планаш кхоачашъяьнц ала йиш яц. Дукхача дакъе цу гlулакха бакхе бе предприятеш кулгалхой. Шоашта тlаьхьа лоархlаме лекхар цар лерттгlа кхоачаш ца дар бахьан пачхьалкхена дукха зе хиннад.

100—200 килограмм тиша аьшк предприятeн хилча из кlезига малийй, цунах план кхоачашъюларгlа аьле из дlачу ца луш дут. Из вlадда ла мегаргдоацаш гlулакх да. Республике массайолча моттигашка из лаьрхlача из Iалашьмате дукха хургда. Нагахьа санна эlамига тиша аьшк ханнахьа гул ца деш — электродий огаркаш, болташ, гайкаш даьтта чу а еxe цхьа лер йоаш йоа,

Массане а кlетгане дезаш да тиша аьшкин дакккха болат аьшка рудах дакккхачул 15—20-зза дарагlа хилар.

Тха управлене коллективо хьалхашка латта декхар доккха а бекхтоахье я да — шоллагlча ах шера план кхоачашъяр. ...ниъ бетта планат совгlа кийчле дезаш хьалхавча ах шера кийчле вlаштlехь ца дьаьна аьшк.

А. АУШЕВ,
«Вторчермет» яхача Нохч-Гlалгlай управлене керттера инженер.

ПАРТИЗАНИЙ ОПЕРАЦЕШ

БЕЙРУТ, 17 июль. (ТАСС). 14 июле бийсанна яь атака бахьан долаш «Аль-Фатах» яхача организаце партизанаша хlалакья дlаяьккхай Туркмения яхача районера (Иордански атагlен къилбаседехьа) израильски наблюдательни пункт. Дийнача низахи техникахи вахьккхаб моастагlа. Цу хьакъехьа дуьд укхааз кепатах араьккхача вlашагlтехача палестински командоване коммюнике тlа.

Цу организаце цхьаькха отряд 15 июле цкъаьннахьа дов даьд Иордански атагlен къилбаседехьарча дакъа тlа латтача Таллег Ан-Надмар яхача израильски тlема лагера. Вlашка дов деча хана партизанаша хlалакъяьй ши пулемет. эскара казармаш лелхийтай, тlема пайдана йоаца вьккхаб моастагlчун масеха салте.

Цу дийнахьа «Аль-Фатаха» къаьстача отрядашарча партизанаша Тивериадски озера юкъе Аль-Хамма яхача районе тlема операцеш чакхъяккхар бахьан долаш дийнен човнаш яьи масседк израильски салтeн эскара ва, бронировани ши автомашина хlалакъяьй. Цу районера моастагlчун чlоагlаленаш йохай.

«ПОЛЬШЕ ХЬАДАЬД»

Советски Союза байрах тlаягlаш дела хlара пхелагlа дола кема. Чехословаке байрах тlаягlаш дола хlара шоллагlа кема. Кубински байрах тlаягlа хlара нерхlагlа дола кема Польше хьадаьд.

* * *

Польшо хьалъяь промышленни объекташ дунен 50 мехка. Керттерча дакъе уж я шекарен бетонни заводаш, хахчал гамех Iоакъаш ю заводаш. Промышленни комплектни объектай экспорт социалистически мехкашкарча санна, иштта капиталистически мехкашкарча а, хlаьта иштта дегlаухача пачхьалкхенашкарча а заказчикашта дика йовзаш йолча Польша специальность а хинна дlаэттай.

* * *

Советски Союз — польски легковой машиний эггара йоккхагlйола импортер. Укх шера дукхагlа хургья Чехословаке йохийтаргйола легковой а грузовой а автомобилаш. Ерригаш а лаьрхlача Польша укх шера социалистически мехкашта йохьийтаргья тайп-тайпара 14 эзар гаргга автомашинаш.

* * *

Укх шера Польшо Советски Союзга екхай цига чlоагlа хоатташ йоалла миллион газовни Iоакъа. Укх гаргарча шерашка геттара алсамъяккха лерхl из экспорт.

* * *

Гlишлой машинашъеча польски промышленносто нерхlагlа моттиг лоаи дунен экспортерашта юкъе. Польски бетономешалкаш, краназаш, экскаваторaш яйю Америко, Африко, Азе, СЭВ-о, гlишлой машинашъеча польски производства боаран заказ хилар теркал а деш, Польшана массехк задани еннай специализаце доазонел чукъа.

Доалол дехьара

Боккхача лоархIамера событи

ВАРШАВА. «Трибуна люду» яхача газета «Къовсане чlоагlау цхьоагlо» яхача статья тlа белгалдоаккх, коммунистически болалойн партей дунен халкъашта юкъерча Совещане болалой болаш кхотабалара процесс сихьерa ваинна ергхилар шийн боккхача идеологически - политически лоархlамца яь ца Iеш, кийчъеча юкъара ниньи юкъара решенеш хоахача кийсача методий образецаш а.

Ков. Брежнев дахча къамаьла тlа, йоах дlахо «Трибуна люду» яхача газето, шерра ваьяь яьй къовсане хьыхудам йолча цу процесса, из ерригача марксистско-ленински партей гlулакх да, цудучьа цу къовсане Iалашьмате боккхача лоархlамера событи я московски Совещани.

Кlезигача даькъе шийна йолча гlойлен дуьхьа дегадеш дола цхьан парте хьалхарча юхьигера хьашташ антиимпериалистически къовсама юкъарча предпосылкашта, бlарча хьашйача беррига коммунистически болалд хьаштамтен уйламтеи дуьхьала уттaдара тенденцеша бувзабенна болаа кхерамах дахна ше лаьеш, газета белгалдоаккх, цу тайпара деннеш шера хьалъоккхаш дола масал бурт эlабеш бола КПК кулгалхой политика хилар. Хьаьръяьна антисоветски кампани, тlа-тlа чlоагlагlа кхача партех гlертига, партийни халрай тоьал доккха дакъа «культурни революци» доладаь, марксизма-ленинизма метте маоизм гучахьа дlаеттар. Мао Цзедуна культ йоьхоаца хьаьрйоалача дlаккхоачарна дувзадена Китай деррига вахара политикел кlоартга хуцар, — цу доккхача хlамаша Iалашьмате доккха зе цу болалой боланан социализма гlуланкхаш, белгалдоаккх статье тlа.

«Трибуна люду» яхача газето белгалдоаккх, московски Совещане ПОРП-а делегаце баь болх Централни Комитето бизза массаза раьза волаш къоабалъеро польски халкъен пачхьалкхен хьашташ бахьан долаш цу цхьан хана коммунистически боламен дунен социализма шийна цхьоагlон гlулакха тlабаьрзабаьа боах беш йолча ПОРП-а шийна ерригача парте, болхлой классо, общественностo даьккхадаьача хьакъ хилар. Из долаш хlанз — Совещане дерригача документашта кlал яьлт ваьдарна Польски вlашагlкхийттача болхлой парте шийна тlаийна декхараш дика кхоачашдергъ бола теман.

(ТАСС).

«АППОЛОН-11» — СИГАЛА

НЬЮ-ЙОРК, 16 июль. (ТАСС). Тахан московски хаанах 16 сахьата 32 минута чакха Кеннеде мысерча йолалгово стартови майдана тlара сигаладахийтах кхо космонавт — Н. Армстронг, Э. Олдрин, М. Коллинз — тlа а волаш дола «Аполлон-11» яха космически кема.

«Сатурн-V» яхача ракето-носителa новкъостала 190 гаргга километр лакхача гонакхьарча орбитана гаргтаоча орбита тlа даьккхад космически кема. Лаьттана гонахьа цайи ахи гобъяхкачул тlехьагlа шоллагlа йолайлийтай ракета-носителa кхоалагlча лагlа двигатель. Тlаккха Беттага бодача наькъа тlа даьннад. Эшшача боарамга кхоачаш кема сихденнача хана кхоалагlча лагlа двигатель дlайоаьчaй. цул тlехьагlа «Аполлон-11» яхача кема отвлени хlиннa тайпара юха вlашагlа хоттаеннад.

Аэронавтикан космически аре тахкарех гlуланкхашта йолча къаман управлене хьахтайкаьча сигала хьоча вахьа программагlа, гlеттача минуте дез 76 сахьат даьлча, керттерча блока двигатель болх бе а йолайлийта селеноцентрически орбита тlа далалдезаш да кема. Лаьрхlад, космонавташ Н. Армстронг, Э. Олдрина 20 июле бетта кабина чу баргболаш, керттерча блоках из цар дlакъовстаергйолаш, цул тlехьагlа бетта кабина. Iохоадеча двигатара декха установка болх бе а йолайлийта селеноцентрически орбита тlара Iо а баьнна. Бетта гаргахьа боалургболаш.

Кабина хеттата оагlорахьа дастаргболаш йий-еий хьежачул тlехьагlа Сатерна форд болача Бетта тlа Iоболла безаш ба уж. Шоашкайй дийнахьа, сайкарчул гlоттaш доля лагlа гlатте кийчдаьчули тlехьагlа, Н. Армстронг, лов хьа а йийлта. Бетта тlа дlа-тlаверга. Э. Олдрин кlезига тlехьагlа варгва Бетта тlа. Космонавташ Бетта тlехе лунш а цу тlара грунт гулъеш а хургба. Цига прибораш дlа а оттаь. бетта кабина чу юха чуболагlаргба уж. Тlаккха Бетта гlара гlоттаргба. Гlетта лагlа 22 июле керттерча блока дегlала дзаладе а кулах дlахотта а лаьоlад.

Цул тlехьагlа космонавташ керттерча блока чу хьачубаргба, хlаьта гlетте лагlа тlехьара дlаккхоссаргдя. Цул тlехьагlа, керттерча блока двигатель болх бе а йолайлийта, «Аполлон-11» яха кема Лаьттангахьа юха долургдя. Сигале бихьача наькъа программагlа, «Аполлон-11» яхача космически кема керттерча блока кабина 24 июле Тайжача океана тlа Iоюссаргья.

Малаш бола уж — Бетта тlа Iоховвийтал тешза бола нах?

Кема командир — Нийл Армстронг, 1930 шера ваь ва. Специальностагlа авиационни инженер, НАСА болхло ва. Хьалхагlа летчик-испытатель хинна из. 1966 шера «Джемини-8» яхача кемаца Лаьттанна гонахьа гобаккха ваха хиннав.

Бетта кабина пилот — Эдвин Олдрин — кема командира хьанаре ва. ВВС полковник. 1957 шера Уэст — Пойнте тlема академи вистевьяккхай. 1963 шера астронавтика заьгбe Iилмай доктора степень яьккхай Массачусетски политехнически институте. 1966 шера «Джемини-12» яхача кемаца Лаьттанна гонахьа гобаккха ваха хиннав, цу хана гучахьарча космосе аравьннав.

Керттерча блока пилот — Майкл Коллинз 1931 шера ваь ва, ВВС подполковник. Из «Джемини-10» яхача кемаца Лаьттанна гонахьа гобаккха ваха а иштта гучахьарча космосе аравьнна а хиннав.

«Аполлон-11» яхе космически кема сигаладахийтара маlан да ши космонавт — Н. Армстронг, Э. Олдрин Бетта тlа Iоловар а ерригa экипаж Лаьттан тlа юхавоалар а.

* * *

НЬЮ-ЙОРК, 17 июль. (ТАСС). Шоллагlа ди да кхо космонавт Н. Армстронг, Э. Олдрин, М. Коллинз тlаволча «Аполлон-11» яхача космически кемо никъ бу. Лаьттан орбита тlа а цул тlехьагlа Беттага бодача наькъа траекторе тlа а баьннача тlехьагlа космонавташа телевизионни передача сеанс яь. Цар Iочуденнад 100 эзар километр гаьнара Лаьттан сурт.

Сигалех отсеккаш хувцара операци чакхйоаккхача хана космонавташа кlезиг-дукха сеоагlа доаггар доагадаь гlоина дола балхаш деш, цхьабакьяь, цу наькъа кулгалдеш бараша хьача заявленегlа, никъ дlахо баьлоа лоадамболаш Iоаткъам бергбац цо.

Геттара Iуйренна дlайолеелар кема экипаж салоlа ха, хlаьта 9 сахьата гаргга йlеж а ваьр. Гlаьнагlа кема траекторена е лаьохlа хинна корректировка. наькъа кулгалдераша чьча доннехагlа, цо еш йатай, яьза иргйоанаш из да хиннадаь.

ШОАТТДЕН ОАГІУВ

Укх гаргарча хана мехка йоккхийча гІоровий улицашка арар-гІа мороженни хьосех дІахецаш йола «Продовец» яха къаьстта шоай тайпара монетни автоматаш. Уж автоматаш ГДР-ера доаттаю. Сахьата мороже 250 порци ара-ял йоал.

СУРТА ТІА: Невельски комбината инженер Е. И. Пучина — мороженах ть мороженни арахецача автомата хьалхашка.

ТАСС фотохроника.

СПОРТ

КАРТИНГ

ТІехь - тІехьагІа духхагІа даржал йоаь вай мехка картинг яха спорта тайпа. Укх шера СССР-а хьалхалера лоацараш хьаьжа Грозне дІалаьхьа ляьрхІад.

Тахан дІайолалу уж С. Орджоникидзе цІерагІарча стадионе. Шин дийнаь латтаргдолча йоасамашка дакъа лоацаргда Нохч-ГІалгІайчен команда а.

Белгалде дезa из спорта тайпа республике дІайоладаь дукха ха ерe а хІанзале вай спортсменашта дукха кхерегІаьнна хилар. Соалха РСФСР-а зональни чемпионате дакъа лоацаш дика хьонхалаш гойтар дар.

• ХІанзара хьаша чакхъяьнначул тІехьагІа лотерей ловзаергья. Ираз долча билетех мотоциклаш, приемникаш, кхыйола мехкара хІамаш йоахаргья.

«БЕКЕ КЪОНГАШ»

Рецензи

ХЬАЛХАРДАР сояхк шоллагІдар укх шерен ши книжка арадаьннад Боков Ахьмада «Беке къонгаш» яхача романа.

Боков Ахьмади теркам тІаувзар романа тІа гучох, истори хиннa ца Іеш, керттерча дакъе — сага дуц оамал, гІулакхаш. Хьалхарча дамах гІалгІашта юкъе хинна классови бекъам буц йоазонхочо. Харцонца Іоадаьча рузкъах вІалкий хул СаІад. Эггара къечарех ва Беки. Цу шин сага юкъера къоацсам цхьа моллагІа вайнаьха доа хинна ца Іеш бокъонца бола классови къовсам ба. ШоллагІча книжка тІа геттара ирлу из.

Вай юрташка хинна классови къовсам йоазонхочо чакхбоаккх вайнаьха довнашца. Шоайла къувсаш ба ГІойберди Товмарзен, Эльберди ГІаьрсия, Дауди Сосиа, Беке къонгаша СаІидаа... Уж шоайла гІалгІай довнаш а доахаш вІашагІлатарца гуш да классови моастагІал. ГІалгІашта юкъе хулача тайпара, из проблема гучайоаккх йоазонхочо.

Дайн бераши тІаа романе оттаь проблема а я произведене керттерча маІана лоархІам болаш. Къечарна юкъе из проблема отташ, бІаьхийчарна — отт.

Масала, ТІахІира да Соси, Ахмайго да Мурад бІаьхий а зуламе а нах ба. Бакъда, къоштаю тІехьабелаш цу шоай даьшта. Керда, даьшта гоама дола, вахар бахьан латаш шийи мехкадеш ба уж. Цу шин суртаца йоазонхочо хьахьекхад къамаьл шира тайпа хьадоагІаш дола дикадар (дика-во долча хана мехкаца цхьана хилар, нийса а бокъдолчоа а тІехьа хилар, цакхе духьа са дІадела кийча хилар...) котйоалийта.

Романа керттерча турпалхочун Хьасана вахар шийн тайпара дерз. Да вийначул тІаьхьагІа бера хана дена хана дукъ гич доагІа цунна. Цlен да а цох хул, даьцхьа лаха бозар а из ва, бІаьхийчарна а по къувс, хІоьта хьалкхуашехьа паччахьо хьоабьча тІом тІа вуг, цигар цІаккхьачаче гражданскени тІом тІа дакъа доал. Вахара къовсамашца цхьана ялейно а хьалкхуа Хьасан. Бокъонца вола халкъа турпал хул цох. Шийн ва...хара, шийн ираза сагото ехаш хилац из. Цу тайпара сина чІоагІа, денал долаш вола саг къаьхкарча замах эбаргал па вайнача кхы никъ болаш вацар.

Бакъда, зама хувцаелча керда тайпара а кхы а воккхагІа а турпал хулар Хьасан санна волча сагах. Вешта аьлча везан революционер, къамаи зиангардин ка хиле дІаоттар.

Нийсача революционни кхетамга бола никъ лаха етта ца кхиналга гуш да романа тІа. Цхьорчов, пирстоп дІавеъаьккхача деррата тоалургда, аьле, хет наха, ТІехьагІо кхетаду цу тайпарча къовсамах пайда ца балгах. ТІахІха шоай бІу лаха боал нах. Шо «порадко» бойташ бола бІу кхаба беза оаш, ахаш, пирстопа нах вІашагІтехача хана уж беррига латаш дехьалбовл. Стихийне бунт из яле а нах эггара хьалха нхотабеш дий дар из. ХІаьта тІехьагІа ялейно а кхет нах. Шийн турпалий сурташца из дикка хьахьокх вайна йоазонхочо шоллагІча книжка тІа.

Бокъонца ялейни болаш, бьетчаш, революционераш хиле дІаотт Дауди Малсаги. Дауд большевикий хьехамах кхийтте а уж дІахьош а вале юккъенца кхетаг - дукха эбаргай оамалеш йоаккхаш ва (пирстопа кІийлении охар, Соси вовхар). Хьагучохь цІехха хиле дІаотташ бакъвола революционер. Дауд болхло хинав, Іаьдала духьол хилара ланца Сибаре вахийтавар, цига большевиках кхет. Кхы а цаІ да романа тІа вай теркалде дезаш: эбарг Горовожа Сулаибик Іаьдала каравахача хана СибарегІара ведда цІакхоач Дауд — дІайоал эбаргал леладаь зуьй хьоотт большевикаше нах гІеттаьбу зама.

Хьалхарча книжка тІа Тоархо-Хьажа дукха дакъа лоацаш вац: наха лелдер эуаш, кердакунга ладугІаш ва. ХІаьта шоллагІча книжка тІа сурт къаьгагІа, да. Бокъонца вола юрта баьчча хиле дІаотт из. ТІема гІулакхаш Іомадаь веце а стратегически говзал йоаллаш ва (масала бІечерахоацашта духьал латача хане). ТІом бе безача, е сеца чІоагІа хила, веззача дика чагал хьожлаш ва. Наха шийна тІехьабоха хов. ХІаьта котвальча къахтаме ва: Махьмад-ХитІе етта хьаькха а йовха а йаи йоллашехьа тІом соцабу, хІана аьлча, харц рузкъах пІаккха а тІехьале хилаш. «Сай дегІа духьа леларе такхала, пІагІа вагІаргвар», — йоах Тоархо-Хьажас. Бусалба дина вакал вале а, дина духьа оттац из, наха керте е хьал долчар га а лацаш. Йоазонхочо Тоархо-Хьажийна духьал оттабу ШаІип-молла, Іаьлаха-Хьажа. Шоашта болча пайдана моах бокк кийча ба уж. Наха юкъе Тоархо-Хьажи доккха сий долаш волга а хоаш, из юхавайхха, кхыйеттел мая бала а гІорт. ХІама хилаш: халкъа духьа лелаш ва къаьенка Тоархо-Хьажа. Цудухьа халкъо, Совета Іаьдал чІоагІденначул тІехьагІа, Гарданов Тоархо-Хьажий сийна памятник оттаду.

Хьалхарча книжка тІа мел Іийнар доасталу граждански тІемаца, цунца долалу цунца чакх а доал шоллагІа дола книжка. Йоазонхочо бувц СовгІаьнчара, Долакоарча, Инаркъерча наха (эргІа - тІехьацкарча нака) беш хинна тІом. Боков Ахьмад ше СовгІаьнчара ва. Исторически Іилмана хоаш долчох пайда нийца ца Іеш, по дукха гуйнр моттигера материал. ЭргІа тІехьашке лаьттача граждански тІемах кІезига кхдиь да вай литературе. Селлара лаьрхха а дика а эггара хьалха цох дуви Боков Ахьмада.

ГІалгІай бийца Іаш йоазонхо. Шо гойт казакашта юкъе а мишта хьакхуаш латтар классови къовсам. Шоайла латар - тохар нийслуш хиннадаме, а къечарех бола гІалгІайи казакаши машараца тайна бахагІерташ ба. Романа тІа хьахьоккхача бесса, цар цхьа доттагІа вар — керда Іаьдал, цхьа моастагІа ва — къаьнарчох тІехьабаьнна бІаьхийбераш. ЧІоагІлуш дІаотташ латта къаьнкий доттагІал мешта хьалкхуш дар дика гучадаккха а хайнад йоазонхочоа.

Боков Ахьмада сих е из дуц, тайжжа ду къамаьл, ше дуцаш дола хІама бокъонца Іендеш дааьза дуц йоазонхочо. Романа меттала кхы а цхьа белгало я: йоазонхо вай цецдаха валлал кицаши кхыйола халкъа идиоматически выраженеш юкъе ихувларгя: мотт геттара цхьалха ба. Кхьметтел шийн уйлаш а йоазонхочо юпача хана хетаду вайна къамаьл деш ва моллагІа вола мугІарера гІалгІа аьле. Цу приемаца йоазонхочо вайна хьагаргІболлабу бувцаш бола турпалаш. ХІаьта цхьайолча хана Боков Ахьмада турпалий уйлаш а шийгара хьалоацача хана турпали йоазонхой ахьа саг хиле духьал отт вайна. Казакий къамаьлага ладугІача хана а, доааш гІалгІай дале, а, дуван вар эрсе волга хоалуш хул.

Дика вІашагІиеллад роман. Цун тоом хиле дІаотт цхьа пхьа. Произведени дІайолалуш СаІада къечарех вола Беки вув — из яр СаІад санна болчар ха. Шийн книжка тІа йоазонхочо гойтаме хьекха къечари бІаьхийчари делабаь тІом. Керда вахар — Хьасан санна болчар дагa хотйоал. ХІанз по вув СаІад. Шин дезала юкъе хинна конфликт шин классана юкъара хиле дІаотт. БІаьхийчарех дукха пхьенаш доалкаш хинадар къечар. Революци аларие шоай пхьенаш чудахь цар — нийса кхия ю моастагІашта. СаІад вер — бокъонца исторически хиле ешаш йоле нийсо котъалар санна да. Цунна чаьх а доал моллагІа дола книжка.

Йоккхача произведене тІа цхьаццаа кхоачамбоацараш а нийслу (кхьайола мотткаш доаьгІа йийцача бакъахьа яцар - тІе, аьле хетагу, пхьабоаь турпалий абстрактно мехалу; цар психологи дакн йиза гучайоенккаш йий-те; диалог еш прий-те...), бакъда уж цхьа доархІам болаш дац. Боков Ахьмада «Беке къонгаш» яха роман йоакк лоархаш вай литературе.

И. ДАХКИЛЬГОВ,
филологически Іилмай кандидат.

ХІама ха ловрашта

«ХЬАМЧА» ДАХЧА

Нагахьа санна хьалхагІе а белгалъяча дахчанна вакуумни камер чу хий ца уача коатача аммиакаца обработка йича, вІалла ше хьалхагІа хинначов тара а йоалаш кхьча тайпара ласт из. Хьамча йолаш мо хьэлзe, кепайотта, кхыметтел кхьтагІа хилийтар дукха Іоеда а йиш я из.

ХІАЬТА ДОГ ДАХАЦ ДА

Лионски Іилма - тохкама институте (Франци) хьаьй дега реанимаци еш йола аппарат. Цо йоа хьийт дог ца деттолуш сецачул тІехьагІа 45 минут яьлча гІолла из сена дийнде, хІаьта цар тІехьагІа автоматически кхеста долалойт цІий, из кхиняче вІалр кипалехье дего бола баьча боарам тІо а доаккхаш.

АВТОМОБИЛЬ-ГИГАНТ

Белорусски автомобильни заводо 75 тонни автомобиль вІашагІъелла ялячул тІехьагІа керда автомобиль-гигант хьаьра бола дІаболабаьб конструктораша. Цу тІа булла мукь — 120 тонн, даьгатеда низ — 1200 говра бар массед, массах — сахьата 60 километр.

АРКТИКА ЙІАЙХАГІА ХИЛА ЙИШ ЙОЛАШ ЯР

БІаьстан аьхкие поляри шоралашка дийнахьа а буc а «болх буэ малхо, цудухьа цу кравшка площадка единицана кхоачаш йола йовхал эквоторерчул дукхагІа я. Цхьабакъда, полярие шара тІа яе шина юккеъеакхаш маьлхи вІанараш. Нагахьа санна ше бецаре аьхки фогара температура кхыметтел Арктика дега юкъе а 10—20 градус йовхал йолаш хургьяр. Шийла хургьяр цига Іай а.

ХА ХЬАЮВЦ ХРУСТАЛИКО

Сага ха цуа паспорто хьакьох. ХалагІа да хьаІйбай за мелий ха. Шоаш дал да хеадеш оамах мечий цар. Дале а шоай тайпара «метрикаэ» я хьайбай. Из бІарга хрусталик я. Организм дегІа ца йоагІаш сецачул тІехьагІа а бІарга хрусталик дегІайоагІа. Кхыметтел моцал а Іатакъац бІарга хрусталиц дегІаера. Іаламехоша лархІачоал хьайбай ха гучдаккхара кердача методо торо хулийтаргья хьайбай хана йоахалах доле дуккха легедаш тахка.

МЕСО ДЕГІ ДАЙТ

Коа тІера оалхазераш лелаеча Чехословаци НИИ тоьлля этта дуттІавоенкхаш бола тІагІоллара тоакам баьб: сихагІа дегІа малагІа кІорнаш йоагІа — тайп-тайпара бесаш дараш йоагІа а кІайраш йоагІа. Гучадьннад, кІайчарел сихагІа тайп-тайпара бесаш дараша дегІ даькаш хилар, хІаьта тайп-тайпара бесаш дараша юкъе а эггара сихагІа ондайоалараш — Іаьрша бедарг ераш хилар, хІаьта царна тІехьа сихагІа дегІаух ІамагІьяраш. ХІана хьаллешка этта декхар чоалханегІа да — ондайоалийтача стимулятора «шоллагІа профессии» йолаш, кІорнаш зенача бесера хулийташ йола генаш малагІаш а коаега.

Нийса машинашьчохь Новосибирски заводо арахецц болашь тоаь параметраш а болаш йола «Комета-20 1 М» яха модернизированни магнитофонаш. Цу тайпара массехк эзар машина вай мехка массе меІште дІакхуьйт сибиракаша.

СУРТА ТІА: юкхера а «Комета-20 1 М» яха магнитофонаш вІашагІъехка моттиг. Кийчача продукцега хьожаш ба контролер Гимуленцева Галина сборщик Лазарев Николай.

В. Лешинске сурт.
ТАСС фотохроника.

ГІалгІай лоаме

ГІалгІай лоамешка, Эса чІоже гІолле геннa хьалчуваьнача, ловмарча Хьайрах аьнча юрта гена йоацаш латт цІи хеза «Ткъобаь-Ерды» оалаш доле XII-ча бІаьшеренара христиански храм. Профессора Е. И. Крупнова аьннача, КъайІбагеда - Кавказа центральни - лоаман даькъ тІарча къаьнарча архитектурни гІирсашта юкъе къаьстта моттиг дІалоац цу памятнико.

Эса аьтта оагІорехье дегІа храм. Из дегІа моттиг цхьан хана цигарча гІалгІай племенай центр хиннай. Къовсаме доле дишаш къовстеде а лемаз да а укаш хиначаб цига Эгикхал, ТІаргим, Хамхи, санна йолча йоккхийча юртешкера, шахьарашкеох нах.

Укх тІеххьарча ши бІаь шера цу храмах дукхаза дийцад эрсий а кхьча мехкий а Іилмахоша.

Ткъобаь-Ерды яха храм эггара хьалха 1781 шера гучадьннад эрсий эскара квартирмейстера Штедера. 1811 шера Ткъобаь-Ерды яхача храмага хьажа веннав цІи хеза геолог Энгельгарт. — Храмах лаьца эггара нийсагІ доле йоазош даьд, бустамаш даьхад эрсий классика кавказоведа В. Ф. Миллера 1939 шера аьхки храм долча веннав кІанз Нохч - ГІалгІай АССР Іилмай заслуженни деятель вола профессор Е. И. Крупнов.

Храма бить са ба, 16 метр дІаьхен 7 метр шерен да из. Тайп-тайпарча тІох, вІилах деттад пенаш. Чура че лахкача кхаь арко дить даькъе йийкъе я храм. Дукха бІаьшеренаш хьанхагІа дена Іалама низаша а наза а доахадеш лаьттад храм. Укх тІеххьарча шерашка геттара деза дІадоаьача «хьочедар из.

Цунца дувзадеана храм сиха юхаметтаоттадара даьза даргдоцар де Нохч - ГІалгІай АССР культура Министерство декхарийла еш бола соцам баьб Нохч-ГІалгІай АССР Министрий Совето 1967 шера 24 августе. 1968 шера Нохч - ГІалгІай АССР культура министерства лархІа гІирсаш юхаметтаоттадеш йолча Грузински мастерскоца дийца а дийца вІаштІехьдаькхад цар Ткъобаь-Ерды яха храм юхаметтаоттаделга.

1969 шера моаа практически болхаш дІадоладаьд архитектора Л. А. Хинмашвили проектагІа Ткъобаь-Ерды тоада. Тбилисски университета 3 курсерча аспиранте археолога Г. Гамбашидзе кулгалца бокъонца цІеналй храма гомахье, цун чура че а. Храма къуйбальарча пена юкъ хьхкана шикаш корадаьд шиццам саг цхьана дІаевлла воаллаш. Лаьрех доалланара мишта корадаьд вІамига ши урс, гезa гизгеш, кнага кхаьбилгеш, хьа тІа а ултиш бола хьй чулетта мара кад. Геттара дукха корадьй къаьнара гурмий йоазув тІадола цІен тІа охка кирпичиш, Іадсаьхкашта юкъе доаьха аьшка гибегІаш, тІехьах лаь кхайолле хІамаш.

Уж еррига хІамаш тхьа йнтье хІана ГурноагІа а, цул тІехьагІа Нохч - ГІалгІай республикански краеведчески музейга хьалургья уж.

1969 шера август бутт боалца дергда храм юхаметтаоттадара болхаш. Белгалдаенсe деза, уж болхаш Нохч-ГІалгІайчен историй культуран памятникаш юхаметтаоттадеш эггара хьалха дІадоладаь хилар.

М. АЗИЕВ,
Краеведчески музея вон. хьагІхола Іилман болхло.

Фельетон

Дийцари даьри

СОФ раьза болаш кулгаш вІашагІіьекхар цу дийнахь Наьсар - Картерча маьхдига чу вІашагІкхийттача Сунжера бахкена хьалашеш Наьсарерча ремстройучастка гІишлошъерашеи.

— ХІанзалца хІама латтийтай ераш санна башха помещенеш, шура чекхйоаьа пункт хьелле гІерташ тхо вале дукха хе ма йийІ — йоахар ловлахоша.

Из дІакеза юртара нах а гІадбехар. Даьсса латтачул дикагІа деций...

Цу сахьате дІаболебелар болх. ХьетІаувза йолеелар кирпичи, гІум, ердакхаш. Цехаш ахка чура тоеe эзаш яр йоккха здани. Цу гІулакха республика шура Іелошъеча управление 99,6 эзар сом ахча хьааьйцар Сунжерча молзавода (цун филиал яр хьелппаш яр). Йоахо из ахча Наьсарерча ремстройучастка хьалтела лаьрхІар болх дІабахарга хьежжа. Маца дерґда шо из хьаль йоахар заказчико (Сунжерча молзаводо), подрядчико аьлар дош лепка чу соцаде хала да, вайех хІарма да дезар пероца дІаяздича бакъахьа вет тхона. аьнна. ДІаяздир: мел лаа материалаш заказчико хьатІа а кхуьергІолаш подрядчико дибийсе ца къовсаш сиха болх а бергболаш. ДІаяздир: пункта чаІераш 1969 шера хьалхарча квартале хьеллайпа аьнна (болх дІаболабаьбар 1966 шера май бетта).

Пункта хургвола заведующи а белгалвоаьлар. Из волча узар юртара кхалнаха, аз, аз Казахстане шура чекхйоахача болх бьб, сепараторш йоаь, дІаэца тхо йаац.

Балхаш юкъе кхьчача гІолла цох фу пункт хургйий хьаьа нах баьхар управленера.

Кулг лаьцца заказчикаши подрядчикаши хьа а болабь вІаьла керте чу хІама дий шун аьлар цар. Ер санна йола говзача кулгашe цІача кирпичах етта здани, говр хаккал йола помещенеш мишта йоаь духхьела шура чекхйоахa сепаратораш а оттаь. Сунжера яр санна завод йилла эза укх чу! Нака аз мача, кІолд, шар, мора хургда.

Нийса йоахар цар. Ерриги торонаш зиача завод хьа хІана еллац. Цу тІа Сунжерча завода цу районерча колхозаша хьечутелеча шурах а мистагІа маре продукташ хьаь цІа моташ зилча.

Кердача хьисапе дІаболабир болх. ХьалхагІа мерихаьца хьаьнаьнаа яьрхІача пенаш тІа «цергаш» санна къега пилткаш дІетІаІеlае эттар болхлой, кхелье йолаль йовкъаш дІа-хьа шорйир, цу юкъе дезача балхаши дІадолар а лаьрхІа дар шоаллагІа хьалийца ахча.

Грознера кебар ухийтар гІишлошъерашка: шура хьенаш заводе чуттое эза оборудовани хьал ца яльш дегІа тхо, сихагІа дьдалала балзаш, ахаш.

Пенкха, бІарг болари а вац цІаьхка лаьгІаьлар къаьегама талгІи, хьалха машина етта ухаш хилнача болхлоех кха-аьн саг мара хьаьегІацар. Дукха ха йоаццаш чІоагІа Іимерза, барта хилна подрядчикашк заказчикаши вІашкагІаьрта болебалар. Аленгахье а кхачалехье сецар болх.

ХІанз маьлдиг а дац завод а иц. Сангараша ераши даьле, кирпичашкаш, нуьхешк дІа-хье а кхийса бомбаш йийттаеа санна а ца моттиг. Бераша шортта лечкъоргах ловза моттиг я. Пенаш чІорма а даьзад къега плиткаш хьа а йоллеш. Яр кхоалагІа шу да из болх болабеь, 40 эзар соагІа сом да дІадаьар.

ДІадаьача шера май бетта йоккха комисси ера Наьсар - Керта цу гІулакхага хьежа, бола сецара бахьанаш тахка.

Заказчи бехке а ваш ант оттайир. Болх дІаболебара мел эша материалаш цу шера 25 июнь хьатІакхачалехьа Наьсар - Керта ца хулийта подрядчика цунца да договор дозаргда, йоах цу тІа. Бокъонца болх чекхбаккхара эзар дукха ахча дац — 21,1 эзар сом, 10 июнь хьатІакхачалехьа республика шура Іелашъю управления декхарийна яр цу пункта завод ерга хьежжа йола оборудовани Іооттaва, керда чертеж ремстройучастке хьелдейта, йоах цу тІа дІахо. Лоацца аьнча, де мел дезар белгал а дьийза дІаяздир комисси.

Бакъда, цу акта цхьаккха а пункт кхочушхьаьц.

— Хьаьна саьна сагото хІана дац шо, фу дац шоана, — аьнна телефон такар ремстройучастка начальника иоа. Арсаманова шийн заказчикага.

Материалаш, а кхадола цхьа-кха хІама кийча доаццаша а болх дІаболабайта заказчик ала хІама а доаццаш вацар.

— Хьаде хІаьта оаза тхоай материалаш дІа а ухийташ доаьаьча, — аьлар подрядчика.

— Цу тІа доале шоана дукха теса хІама тхе а да, — аьлар кхочушаенначa заказчика.

Ала дар фуд хьаме ревизор вера. Наьсар - Керте завод ача дехь доаца балхаш дІа а хаьдеш кулга цІена боацача наха 5894 сом ахча дивд аьнна акт а оттаь дІаьеар из, дІадахача шера октябрь бетта.

Цул тІаьшагІа дІа-хье ца ухьш дукха беьгІар подрядчикаши заказчикаши. Паькха митта вагІарах хІама хургдац аьнна шоайла летшe болабелар. МассаІоача шпоицешка лепнаш гуьсе йолеельр.

Цу хана заказчика — Сунжерча молзавода директор иоа. Борщов балхаре дІаваьлар. Цун когаметта хьатІаеначa иоа. Лошакова аьлар, соно вац фу леладьд а кхац, шун договорах а тешац со. Кердадар оттаде деза.

Кердa договор оттадир. Цу гІа а хьалаа санна хьастам а тІехь эшаш йола материал лоаццане хана Наьсар-Керте хулийтаргья аьнна шийна декхар тІенийцар. Цу хана дена цьа-ши бутт бале йовл, хьадаь хІама дац.

Укх деношка ремстройучастка хьаьола директор воагІа (хІанз аьна а хила мег). Цо а оалий миче хоа со шун договорах тешац, юкъе дене юкъадолаьургде вай аьнна.

Цу шина а фу леладу хьегаче бакъахьа дацар-теш къаьгенаьхой депутатий Наьсарен райисполкоми шура пийчаю шурий промышленносте республика управлении.

М. ЗАНГИЕВ.

ХАОТТАМ

Тахан республике гІоллеи Грозне кІезиг-дукха морхаш а йолаш, йовчан а йолаш ха хила тарлу, малхбузехьара гІаьдхьача боарие мух а хьекхаш. Фегара температура республике гІолла 23—28, Грозне 25—27 градус йовхал йолаш хила мег.

Махач-Калалахьарчу районе тахьна кхоанен кІезиг-дукха морхаш а йолаш, йовчан а йоацаш ха хила тарлу, малхбузехьара лаьгІо мух а хьекхаш. Фегара температура бийсанна 13—18, дийнахь 25 — 30 градус йовхал йолаш хила мег.

20-ча июлера дена 23-ча июле кхачалца хьалхарча из деькъагІа цхьанайолча хана кІезиг-кІезига догІа доахаш цхьайолча моттигашка чІоагІа йовчан а йолаш ха хила тарлу, малхбоалехьара лаьгІо, гІаьдхьача боарига кхаьчаш мух а хьекхаш. Фегара температура бийсанна 13—18, дийнахь хьалхарча их юкъагІа 20—25, шоллагІча их юкъагІа 25—30 градус йовхал йолаш хила мег.

Метеостанци.

Редактор М. К. ЛЬЯНОВ.

Тахани кхоанеи хургда

19 ИЮЛЬ

В. И. Ленина цІерагІара майда. 19 сахьат даьлча гарнизона духовой оркестра концерт. 21 сахьат даьлча документальни кинофильмаш хьоккхаргда.

С. Орджоникидзе цІерагІара майда. 11 сахьат даьлча картингах йола къонахчарна юкъера Еррисоюзни кхьаш.

В. И. Ленина цІерагІара культура Дворец. 10 сахьата 30 минути яьлча бераша лаьрхІа музыкальни утренник. 15 сахьата 30 минути яьлча «Атеист» яхача агиттеатра творчески отчет. Йоккхача зале атеистически темаех йола спектаклаш хьоккхаргья. 19 сахьат даьлча «Москва — СССР столица» яха лекци. Тематически кинофильмаш хьоккхаргда.

Химикий культура ЦІа. 11 сахьат даьлча «Іалам» вахиз» яха киноутренник. Йоккхача зале «Лесная быль» яха кинофильм хьоккхаргда.

«Красный молот» завода культура ЦІа. 12 сахьат даьлча «Іалмен хьи» яхача журнала обзор. 17 сахьати 30 минути яьлча «Пионерски ахка» яха кинофильмаш хьоккхаргда.

Н. К. Крупская цІерагІара культура Дворец. 10 сахьат даьлча «Царна В. И. Ленина орденаш еннай» яхача темах машинаькъа транспорта ветеранашца вІашагІкхетар. 19 сахьат даьлча «Граждански обозне дерригача халкъа гІулакх» яхача темах кинофильмаш хьоккхаргда.

ПролетІата цІерагІара культура ЦІа. 19 сахьат даьлча «Дунея карта хьалхашка» яха дунен халкъашта юкъера обзор. 20 сахьат даьлча кагирхой салоІа сайре.

С. М. Кирова цІерагІара культуран салоІен парк. 20 сахьат даьлча Зелени театре эстрадна концерт. Нохч-ГІалгІай пачхьалкхен филармоне артисташа дакъа лоацаргда. 18 сахьат даьлча кинолекторий — ленински лешараш. «В. И. Ленин А. М. Горькийн» яха лекци. «Ленина васеташта тешаме да» яха кинофестиваль. ІуІанйна 10 сахьат даьлча а сайрийна 5 сахьат даьлча а массови площадке — халхараш, конкурсаш, ловзараш, аттракционаш.

20 ИЮЛЬ

В. И. Ленина цІерагІара майда. 19 сахьат даьлча гарнизона духовой оркестра концерт. 21 сахьат даьлча документальни кинофильмаш хьоккхаргда.

С. Орджоникидзе цІерагІара майда. 11 сахьат даьлча картингах йола кагийчарна юкъера Еррисоюзни кхьаш. Яхьаш чакхъяьнначул тІехьагІа билетпрограммах шолхера совгІаташ доахаргда.

В. И. Ленина цІерагІара культура Дворец. 10 сахьат даьлча сакъердамерча вІашагІкхетарий берий клуб. «Цу дешой сийле йоаргьяш». Кинозале «Царна В. И. Ленин бІаргаваІнав» яха беседа. 15 сахьат даьлча гораерча пионерски лагерашта лаьрхІа къоначa зрителя театра «Операци «Большой Захар» яха спектакль оттаеогья. 19 сахьат даьлча Зелени театре «Ленин даим хьоцца ва» яха устни журнал.

Химикий культура ЦІа. 11 сахьат даьлча «Тхо къона пожарникаш да» яхача цикла тІара утренник.

«Красный молот» завода культура ЦІа. 11 сахьат даьлча завода беша «Дукхаза сона советски Даьхе» яха утренник 20 сахьат даьлча завода къоначa изобретателий сайре.

Н. К. Крупская цІерагІара культура Дворец. 20 сахьат даьлча «В. И. Ленин машинаькъа транспорти» яха кинофестиваль.

ПролетІата цІерагІара культура ЦІа. 12 сахьат даьлча «Ленина цІи дагахоабаш» яха кинофестиваль. «Выборгская сторона» яха кинофильм хьоккхаргда. 14 сахьат даьлча бераша юкъера шашкаех хьалхара моттиг яккхара яхьаш. 20 сахьат даьлча халхарий сайре.

С. М. Кирова цІерагІара культуран салоІен парк. 20 сахьат даьлча Зелени театре Нохч-ГІалгІай пачхьалкхен филармоне симфоническа оркестра доккха концерт. 18 сахьат даьлча музыкальни раковина — «Дукхаеза ашараш» яха гарнизона оркестра концерт. 19 сахьат даьлча кинолекторий — «Дуне тахан» яха политически клуб. «Коммунистическая болхлойн Дунен халкъашта юкъера Совещане итогаш» яха лекци. 20 сахьат даьлча «ДоттагІлен чераллаваш» яха кинофестиваль.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, Ленина, улица, 11 (3-гІа этаж)
Телефонаш: редактора—3-44-90; редактора зам.—3-30-11; бехктохкача секретара—3-34-38; партийни вахарен, культуран, промышленностен отделий—3-42-30; юрта бахамен писмой отделий—3-42-28.
АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный ул. Ленина, 11 (3-й этаж).
Телефоны: редактора—3-44-90; зам. редактора—3-30-11; ответственного секретаря—3-34-38; отделов партийной жизни, культуры, промышленности — 3-42-30; отделов сельского хозяйства и писем — 3-42-28.
«Грозненский рабочий» издательства типографи. Революци проспект, 7-84.
Типография из-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции, 7-84.
СФ02267.
Заказ № 3109.